



# საჩუქრადგანთ წერიდი

სახელმწიფო აუდიტის სამსახური



## სახელმწიფო აუდიტის სამსახური

სარეკომენდაციო წერილი

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს  
ხელმძღვანელობას

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს 2021 წლის  
31 დეკემბრით დასრულებული საანგარიშგებო  
პერიოდისთვის კონსოლიდირებული ფინანსური  
ანგარიშგების აუდიტის ანგარიში

საქართველოს თავდაცვის მინისტრს,

ბატონ ჯუანშერ ბურჭულაძეს

ბატონო ჯუანშერ,

გაცნობებთ, რომ სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა განახორციელა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს 2021 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული პერიოდისთვის მომზადებული კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტი და შედეგად გაიცა უარყოფითი დასკვნა.

აუდიტი ჩატარდა უმაღლესი აუდიტორული ორგანოების საერთაშორისო სტანდარტების (ISSAI) შესაბამისად.

აუდიტის შედეგად გამოვლენილი ნაკლოვანებების საპასუხოდ, წარმოგიდგენთ ჩვენს რეკომენდაციებს და ხელმძღვანელობისთვის მნიშვნელოვან სხვა ინფორმაციას.

მიმდინარე აუდიტის ფარგლებში გაცემულ რეკომენდაციებზე რეაგირების შედეგები ასახული იქნება სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის რეკომენდაციების შესრულების მონიტორინგის სისტემაში – ARIS ([www.aris.sao.ge](http://www.aris.sao.ge)).

პატივისცემით,

**ცოტნე ყავლაშვილი**

გენერალური აუდიტორი

|                                                                                     |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ტერმინები და შემოკლებები.....                                                       | 3  |
| 1. რეკომენდაციები .....                                                             | 4  |
| 2. ფინანსურ ანგარიშგებასთან დაკავშირებული კორექტირებები .....                       | 19 |
| 3. კანონმდებლობასთან და სხვა მარეგულირებელ ნორმებთან შეუსაბამობის<br>საკითხები..... | 25 |
| 4. წინა პერიოდში გაცემული რეკომენდაციების შესრულების მდგომარეობა..                  | 27 |
| საკონტაქტო ინფორმაცია .....                                                         | 30 |

## ტერმინები და შემოკლებები

**სამინისტრო** – საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო.

**ანგარიშგება** – კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება.

**აკადემია** – სსიპ – დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემია.

**დელტა** – სსიპ – სახელმწიფო სამხედრო სამეცნიერო-ტექნიკური ცენტრი „დელტა“.

**ინსტიტუტი ოპტიკა** – სსიპ – ინსტიტუტი ოპტიკა.

**კიბერუსაფრთხოების ბიურო** – სსიპ – კიბერუსაფრთხოების ბიურო.

**ლიცეუმი** – სსიპ – გენერალ გიორგი კვინიტაძის სახელობის კადეტთა სამხედრო ლიცეუმი.

**სააღრიცხვო ინსტრუქცია** – საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 5 მაისის N108 ბრძანება „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (სსბასს-ების) საფუძველზე ფინანსური აღრიცხვა-ანგარიშგების წარმოების შესახებ“.

**სსბასს** – საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტები.

**ჯანდაცვის სამინისტრო** – საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო.

**სამხედრო ქვედანაყოფი** – ფინანსური ანგარიშგების აუდიტის მიზნებისთვის თავდაცვის ძალებში შემავალი ის სტრუქტურული ერთეულები, რომლებიც ანგარიშვალდებულნი არიან ფინანსების მართვის დეპარტამენტთან.

**სპეციფიკური დანიშნულების აქტივები** – ფინანსური ანგარიშგების აუდიტის მიზნებისთვის სპეციფიკური დანიშნულების აქტივებად განხილულია საბრძოლო მასალა, იარაღი, ტყვია-წამალი და სხვა მსგავსი ტიპის აქტივები.

**წულუკიძის ინსტიტუტი** – სსიპ – გრიგოლ წულუკიძის სამთო ინსტიტუტი.

**ჰოსპიტალი** – სსიპ – გიორგი აბრამიშვილის სახელობის საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო ჰოსპიტალი.

## 1. რეკომენდაციები

### 1.1 ფინანსური აღრიცხვა-ანგარიშების სისტემის ნაკლოვანებები

#### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს აპარატში ფინანსური ანგარიშების მომზადების პროცესში არსებობს კონტროლის გარემოს ნაკლოვანებები. აღნიშნული ვერ უზრუნველყოფს ფინანსური ანგარიშების სამართლიან წარდგენას და გამოიხატება ანგარიშების მომზადების პროცესში სამინისტროს სტრუქტურულ ერთეულებს შორის არასრულყოფილი ინფორმაციის გაცვლასა და დროში გახანგრძლივებულ კომუნიკაციაში.

აღსანიშნავია, რომ ფინანსური და ლოგისტიკური აღრიცხვის გაუმჯობესების მიზნით სამინისტროს მიერ 2020-2021 წლებში მნიშვნელოვანი ღონისძიებები განხორციელდა, კერძოდ:

- 1) 2020 წლიდან სამინისტროს აპარატს თავდაცვის ძალების შესაბამისი საფინანსო ერთეულები პერიოდულად აწვდიან ანალიზური აღრიცხვის მონაცემებს,<sup>1</sup> 2021 წლიდან დაწყებული კონტროლის მექანიზმების გამოყენება არაფინანსური აქტივების მოძრაობის ყოველთვიური უწყისებისა და არაფინანსური აქტივების ანალიზური აღრიცხვის ფორმების მიხედვით;
- 2) 2020 წლიდან დაწყებული რესურსების მართვის ინტეგრირებული სისტემის დანერგვის პროცესი.<sup>2</sup> სამინისტროს განმარტებით, აღნიშნული სისტემა, სრულყოფილად ამოქმედების შემდეგ, უზრუნველყოფს სამინისტროს აპარატსა და ქვედანაყოფებს შორის არსებული აღრიცხვა-ანგარიშების ნაკლოვანებების აღმოფხვრას.

#### მიზეზი

ფინანსური ანგარიშების მომზადების პროცესში არსებული ნაკლოვანებები, კერძოდ:

- 1) სარდლობებსა და ბრიგადებში ბუღალტერ-აღმრიცხველები აქტივებისა და ვალდებულებების აღრიცხვას აწარმოებენ ორი განსხვავებული ფორმით: აღრიცხვის ჟურნალებში რაოდენობრივად და ელექტრონულ ფორმატში თანხობრივად (აქტივების მიღება-გასვლის ოპერაციები). აქტივების მნიშვნელოვანი ნაწილი მხოლოდ რაოდენობრივად არის აღრიცხული,<sup>3</sup> რაც არ შეესაბამება აღრიცხვა-ანგარიშების მეთოდოლოგიის მარეგულირებელი ნორმატიული აქტების მოთხოვნებს.<sup>4</sup> ამასთანავე, განსხვავებული ფორმატისა და არაიდენტიფიცირებული მონაცემების გამო,<sup>5</sup> რაოდენობრივი აღრიცხვისა და თანხობრივი ინფორმაციის ერთმანეთთან დაკავშირება გართულებულია და რიგ შემთხვევებში ვერ ხერხდება;

<sup>1</sup> საანგარიშო წლის ბოლოს არსებული მარაგების და ძირითადი აქტივების სახელობითი რეესტრები, სადაც დეტალური დასახელების მიხედვით ჩანს თითოეული აქტივის რაოდენობრივ - თანხობრივი ნაშთები.

<sup>2</sup> საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2020 წლის 4 მარტის ბრძანება MOD 6 20 00000217.

<sup>3</sup> 1994 წელს დამტკიცებული: საქართველოს შეიარაღებულ ძალებში შეიარაღების, ტექნიკის, ქონების და სხვა მატერიალური საშუალებების აღრიცხვის სახელმძღვანელო.

<sup>4</sup> საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 5 მაისის N108 ბრძანება „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (სსბას-ების) საფუძველზე ფინანსური აღრიცხვა-ანგარიშების წარმოების შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე.

<sup>5</sup> ინფორმაცია მოიცავს გრძელვადიანი აქტივების, მატერიალური მარაგებისა და მცირეფასიანი აქტივების მოძრაობას (მიღება/გასვლა), მაგრამ არ მოიცავს აქტივების აღრიცხვისთვის სხვა მნიშვნელოვან საკითხებს, როგორებიცაა: დასახელება, მოდელი, პირველადი დოკუმენტი, რაოდენობა.

## გავლენა

- სამინისტროს აპარატის ფინანსების მართვის დეპარტამენტში სამხედრო ქვედანაყოფებიდან მიღებული ფინანსური ინფორმაცია აღირიცხება მხოლოდ ყოველთვიური ჯამური თანხით.<sup>6</sup>

სარდლობებისა და ქვედანაყოფების დონეზე სააღრიცხვო მონაცემები არაინფორმაციულია, ხოლო ფინანსების მართვის დეპარტამენტის მიერ სრულყოფილად ვერ ხორციელდება ეკონომიკური მოვლენების კონტროლი. მაგალითისთვის, 2022 წლის აპრილში,<sup>7</sup> ერთ-ერთმა ქვედანაყოფმა სამინისტროს განმეორებით წარუდგინა აქტივების 2021 წლის სახელობითი რეესტრი, რომელშიც აქტივების კორექტირებული ჯამური ღირებულება 542,419 ლარით ნაკლები იყო თავდაპირველად წარმოდგენილზე. სხვაობის თანხა 2021 წლის ანგარიშგებაში აღიარდა ხარჯის სახით. აღნიშნული მიუთითებს გარკვეული კონტროლის მექანიზმის არსებობაზე, რომელიც შემდგომ გაუმჯობესებას საჭიროებს.

აღნიშნული ნაკლოვანების თანხლები რისკი იყო/არის დანაკარგებიც, კერძოდ, 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით **დელტაში** ირიცხება 2011 წელს მიღებული 1,628,423 ლარის ღირებულების 170.80 ტონა მარაგი, რომელზეც, სააღრიცხვო მონაცემების მიხედვით, მიღების თარიღიდან ბრუნვა თითქმის არ ფიქსირდება. **დელტას** მიერ 2022 წლის 21 ნოემბერს ჩატარებული აღწერით ფაქტიურად არსებული მარაგი 115.48 ტონით ნაკლებია საბუღალტრო მონაცემებზე. აღსანიშნავია, რომ მარაგების ხარჯვის მიზნობრიობას და ნაშთის სისწორეს სწავლობს **დელტას** შიდა აუდიტის დეპარტამენტი, რომელთა მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციით, დანაკლისის წარმოშობის მიზეზია წლების განმავლობაში მარაგების ხარჯვის დოკუმენტაციის არასრულყოფილი წარმოება, რასაც ახორციელებდა **დელტას** მმართველობაში 2013 წლამდე შემავალი შპს "თბილავიამშენი". მოცემული გარემოებების გათვალისწინებით, 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ზემოაღნიშნული მარაგის ნაშთი არარეალურია.

## რეკომენდაცია

სამართლიანი და უტყუარი ფინანსური ანგარიშგების მომზადების მიზნით, სამინისტრომ შეიმუშაოს ერთიანი, სრულყოფილი ორგანიზაციული სისტემა და ინსტრუქცია, რომელიც უზრუნველყოფს სამინისტროს ფინანსების მართვის დეპარტამენტში წარდგენილი ინფორმაციის სანდოობას, ნაშთებისა და ოპერაციების ურთიერთშესაბამისობას, აღრიცხვის დროულობას, სისრულეს და სიზუსტეს, კერძოდ:

- ს) ლოგისტიკური უზრუნველყოფის სარდლობამ, სამინისტროს დაქვემდებარებული სტრუქტურული ერთეულებისთვის შეიმუშავოს და გამოიყენოს ისეთი სააღრიცხვო პოლიტიკა, რომლის საფუძველზეც მიიღება აღქმადი, შესაბამისი, საიმედო და შესაბამისი ინფორმაცია ფინანსური ანგარიშგების სამართლიანი წარდგენისათვის;
- ს) სარდლობების ბუღალტრული აღრიცხვის სამსახურებმა უზრუნველყონ ბუღალტრული აღრიცხვის ორგანიზება და კონტროლი როგორც სარდლობის, ისე შესაბამის სტრუქტურულ დაქვემდებარებაში არსებულ ქვედანაყოფებში;

<sup>6</sup> თუ აქტივები მხოლოდ რაოდენობრივად არის აღრიცხული და თანხობრივი შეფასება არ აქვს, ასეთ შემთხვევაში მისი რაოდენობრივი ხარჯვა/გასვლა კონტროლდება ქვედანაყოფის და ჯალუსის დონეზე, თუმცა ინფორმაცია არ ხვდება ფინანსების მართვის დეპარტამენტში.

<sup>7</sup> წერილი N12-29ს(27.04.2022).

**კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც  
გაიცა რეკომენდაცია  
შესასრულებლად**

- სამინისტრომ განაახლოს და დაამტკიცოს ქონების აღრიცხვის ორგანიზებისა და წარმოების წესების შესახებ 1994 წელს ბრძანებით დამტკიცებული სახელმძღვანელო, რომელიც შესაბამისობაში იქნება აღრიცხვა-ანგარიშგების მეთოდოლოგიის მარეგულირებელ ნორმატიულ აქტებთან და უზრუნველყოფს აქტივებისა და ვალდებულებების შესაბამის აღრიცხვას;
- სამინისტრომ უზრუნველყოს როგორც სარდლობის, ისე შესაბამის სტრუქტურულ დაქვემდებარებაში არსებულ ქვედანაყოფებში საბუღალტრო პროგრამების დანერგვა/გამოყენება;
- სამინისტრომ უზრუნველყოს აღრიცხვა-ანგარიშგების პროცესში ჩართულ თანამშრომელთა შესაბამისი მომზადება/გადამზადება.

სამინისტროს აპარატი

## 1.2 ინვენტარიზაციის ნაკლოვანებები

### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს ზოგიერთ სტრუქტურულ ერთეულში 2021 წელს ინვენტარიზაციის პროცესს ახლდა გარკვეული ნაკლოვანებები, კერძოდ:

- სამინისტროს აპარატის მიერ 2021 წელს განხორციელებული ინვენტარიზაციის შედეგები არ არის ასახული ფინანსურ ანგარიშგებაში, შემაჯამებელი ოქმები წარმოდგენილია ცალკეულ ქვედანაყოფებზე რიცხული ქონების კლასების მიხედვით, რაც ძირითადად მოიცავს 2008 წლის ომთან დაკავშირებულ დანაკარგებს და სხვადასხვა პერიოდებში წარმოშობილ დანაკლისებს,<sup>8</sup> რომელიც 2020 წელს ჩამოწერილია და გადატანილია საცნობარო მუხლზე.<sup>9</sup> სამინისტროს დონეზე არ არის მომზადებული ნაერთი შემაჯამებელი ოქმი, სადაც კანონმდებლობის შესაბამისად,<sup>10</sup> უნდა აისახოს:
  - ცნობები დანაკლისების, დანაკარგებისა და ზედმეტობების მიზეზებისა და პასუხისმგებელი პირების შესახებ;
  - გასატარებელი ღონისძიებები ფაქტობრივი მონაცემების საბუღალტრო ჩანაწერებთან განსხვავებების რეგულირების შესახებ.

გარდა აღნიშნულისა, რიგ ქვედანაყოფებში საინვენტარიზაციო უწყისები არ არის ცალ-ცალკე მომზადებული ბალანსზე არსებულ და საცნობარო მუხლში აღრიცხულ მარაგებზე, რაც არ შეესაბამება კანონმდებლობას,<sup>11</sup> რომლის მიხედვითაც საცნობარო მუხლში აღრიცხულ აქტივებზე დგება ცალკე შედარების უწყისი.

<sup>8</sup> კერძოდ: 69,000,000 ლარზე მეტი ღირებულების დაკარგული ქონება, 31,000,000 ლარზე მეტი დანაკლისი და დაახლოებით 130,000 ლარის ზედმეტობა.

<sup>9</sup> აქედან უდიდესი ნაწილი უკავშირდება 2008 წლის ომის შედეგებს.

<sup>10</sup> საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 23 ივლისის N605 ბრძანება „საბიუჯეტო ორგანიზაციებში ქონების, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაციის ჩატარების წესის დამტკიცების შესახებ“, მუხლი 13, პუნქტი 7.

<sup>11</sup> საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 23 ივლისის N605 ბრძანება „საბიუჯეტო ორგანიზაციებში ქონების, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაციის ჩატარების წესის დამტკიცების შესახებ“, მუხლი 12, პუნქტი 3.



- ქ) **დელტაში** აუდიტის მიმდინარეობისას არ იყო დასრულებული უძრავი ქონების და სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაცია. **დელტას** ცენტრალური საწყობი შედგება 4 საცავისგან. მიუხედავად ამისა, მარაგები საბუღალტრო პროგრამაში არ არის გამიჯნული ცალკეული საცავებისა და მატერიალურად პასუხისმგებელი პირების მიხედვით და მარაგების მოძრაობა აისახება ცენტრალიზებულად. აღნიშნული, თავის მხრივ, ართულებს მარაგების ეფექტურ კონტროლს და ვერ უზრუნველყოფს ინვენტარიზაციის პროცესის სრულყოფილად განხორციელებას;
- ქ) **სსიპ – თავდაცვის ინსტიტუციური აღმშენებლობის სკოლის** მიერ ჩატარებული ინვენტარიზაცია დასრულებულია 2021 წლის 14 ივლისს.<sup>12</sup> შესაბამისად, ინვენტარიზაცია არ მოიცავს მთლიან საანგარიშო პერიოდს და არ შეესაბამება მოქმედ კანონმდებლობას, რომლის მიხედვით, ინვენტარიზაციის ჩატარება სავალდებულოა საანგარიშო პერიოდის 1 სექტემბრის შემდგომ.<sup>13</sup>

#### აუდიტის მიგნება

2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით **დელტას** მარაგები<sup>14</sup> მოიცავს წლის განმავლობაში უძრავ 11,120,976 ლარის ნაშთს, რომელიც მთლიანი მარაგების დაახლოებით, 47%-ს შეადგენს. იგივე მაჩვენებელი 2020-2021 წლებში 7,639,322 ლარს შეადგენს, რაც მოიცავს ფაქტობრივად არარსებულ, არასწორად კლასიფიცირებულ და ისეთ მარაგებს, რომელიც გადაცემულია ან გახარჯულია, თუმცა დოკუმენტაცია შედგენილი არ არის.

#### მიზეზი

სამინისტროს განმარტებით, ინვენტარიზაციის არასრულყოფილად ჩატარების მნიშვნელოვანი მიზეზია აქტივების ღირებულების გარეშე აღრიცხვა. აღსანიშნავია, რომ აქტივების რაოდენობრივი აღრიცხვის პრაქტიკა ძალოვანი უწყებებისთვის დამახასიათებელია. ისტორიული კონტექსტიდან და საკითხის კომპლექსურობიდან გამომდინარე, აღნიშნული ნაკლოვანების აღმოფხვრა გრძელვადიანი პროცესია. სამინისტროში ხორციელდება აქტივების შეფასებასთან დაკავშირებული პრობლემების აღმოფხვრის ღონისძიებები.

#### გავლენა

ფინანსურ ანგარიშგებაში არსებული შესაძლო უზუსტობები, აქტივების დაცულობასთან დაკავშირებული რისკი.

#### რეკომენდაცია

ფინანსური ანგარიშგების სამართლიანი წარდგენისა და კონტროლის გარემოს გაუმჯობესების მიზნით, ინვენტარიზაციის შედეგად იდენტიფიცირებულ სხვაობებზე ჩატარდეს შესაბამისი მოკვლევა და საჭიროების შემთხვევაში, კანონმდებლობით გათვალისწინებული რეაგირება.

#### კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც

#### გაიცა რეკომენდაცია

#### შესასრულებლად

სამინისტროს აპარატი, დელტა.

<sup>12</sup> ინვენტარიზაციის აქტი N3, 14.03.2021.

<sup>13</sup> საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 23 ივლისის ბრძანება N605 „საბიუჯეტო ორგანიზაციებში ქონების, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაციის ჩატარების წესის“ დამტკიცების შესახებ, მე-2 მუხლის 1 პუნქტის შესაბამისად „ორგანიზაციაში ინვენტარიზაციის ჩატარება სავალდებულოა ყოველწლიურად, გარდა: ა) იმ აქტივებისა და ვალდებულებებისა, რომელთა ინვენტარიზაციაც ჩატარდა საანგარიშგებო წლის 1 სექტემბრის შემდეგ“.

<sup>14</sup> 23,901,073 ლარი.

## 1.3 მოთხოვნები

## აუდიტის მიგნება

სამინისტროს 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მომზადებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში დებიტორული დავალიანების ნაშთი შეადგენს 426,608,759 ლარს, რომლის დაახლოებით 93% აპარატის მოთხოვნებია, მათ შორის, 235,885,643 ლარი წარმოადგენს 2007-2018 წლებში წარმოშობილ დავალიანებებს. მუხლთან დაკავშირებით ვლინდება შემდეგი გარემოებები:

- J 2007-2012 წლებში წარმოშობილ 142,739,807 ლარის დავალიანებებზე სამართალდამცავ ორგანოში მიმდინარეობს გამოძიება;<sup>15</sup>
- J 13,220,444 ლარი წარმოადგენს შპს „თბილავიამშენის“ მიმართ 2011-2013 წლებში წარმოშობილ მოთხოვნას, რომლის შესწავლის მიზნით მთავრობის განკარგულებით<sup>16</sup> შექმნილია სამთავრობო კომისია, თუმცა დასკვნა წარმოდგენილი არ არის;
- J 2008-2021 წლებში წარმოშობილ 40,021,858 ლარის დავალიანებებზე მიმდინარეობს სასამართლო დავა;<sup>17</sup>
- J 2013 წელს წარმოშობილი 1,101,111 ლარის დავალიანებაზე უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებით, სამინისტროს მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა.<sup>18</sup>

გარდა ზემოაღნიშნულისა, 2007-2012 წლებში წარმოშობილი 25,298,046 ლარის მოთხოვნების უმრავლესობაზე არ არსებობს შესრულებული სამუშაოების მიღება-ჩაბარების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია, ასევე არ ფიქსირდება ორგანიზაციების წინააღმდეგ მიმდინარე/დასრულებული სასამართლო დავები. მინისტრის ბრძანების<sup>19</sup> საფუძველზე 2020 წელს შექმნილია დებიტორული და კრედიტორული დავალიანებების შემსწავლელი კომისია, რომელიც სწავლობს აღნიშნულ დავალიანებებს დოკუმენტურად, ხანდაზმულობის ფაქტორის და სპეციფიკის გათვალისწინებით, წარდგენილი ინფორმაციის საფუძველზე, შესაბამისი ბრძანებით ხდება დავალიანებების საცნობარო მუხლზე გადატანა.

2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, **ჰოსპიტალში** სამედიცინო მომსახურების გაწევის შედეგად წარმოშობილი დებიტორული დავალიანება 5,024,809 ლარს შეადგენს, რაც ძირითადად ჯანდაცვის სამინისტროს,<sup>20</sup> სადაზღვევო კომპანიების და ფიზიკური პირების მიმართ არსებული მოთხოვნებია. ჯანდაცვის სამინისტროს **ჰოსპიტალის** მიმართ ვალდებულება აღიარებული აქვთ 1,095,537 ლარით ნაკლები ოდენობით. სადაზღვევო კომპანიების მიმართ მოთხოვნების დაგროვების ძირითადი მიზეზია მათი მხრიდან შესრულებული სამუშაოს ღირებულებების ცალმხრივი კორექტირება, რასაც **ჰოსპიტალი** არ ეთანხმება. მთლიანი მოთხოვნების, დაახლოებით, 24% - 1,228,969 ლარი წარმოადგენს 2008-2018 წლებში წარმოშობილ დავალიანებებს,

<sup>15</sup> 97,251,436 ლარი: გენერალური პროკურატურის წერილები გრიფით „საიდუმლო“: 15.12.2021წ, N813-2545(02.08.2018); 45,488,371 ლარი - იუსტიციის სამინისტროს წერილი N157-ს (07.11.2019): საქმეზე სამართალდამცავ ორგანოში მიმდინარეობს ძიება, დავის წარმატებით დასრულების შემთხვევაშიც კი არსებობს საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების აღსრულების რისკები, გამომდინარე აღნიშნულიდან, კითხვის ნიშნის ქვეშ დგას საარბიტრაჟო დავის დაწყების მიზანშეწონილობის საკითხი.

<sup>16</sup> საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 4 აპრილის N600 განკარგულება, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის 2016 წლის 16 აგვისტოს N1-1/439 ბრძანება.

<sup>17</sup> დარიცხული ჯარიმებით მოთხოვნები, საქონელი და მომსახურების/არაფინანსური აქტივების მოწოდებაზე გადახდილი ავანსები.

<sup>18</sup> მოპასუხე: შპს „მშენებელი 2011“, უზენაესი სასამართლოს 2021 წლის 16 ნოემბრის გადაწყვეტილება.

<sup>19</sup> თავდაცვის მინისტრის 2020 წლის 5 მაისის NMOD12000000339 ბრძანება: „საქართველოს თავდაცვის სამინისტროზე რიცხული დებიტორული/კრედიტორული დავალიანებების შემსწავლელი კომისიის შექმნის შესახებ“.

<sup>20</sup> სსიპ - სოციალური მომსახურების სააგენტო, სსიპ - ლ. საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი.

საიდანაც სასამართლო დავა წარმოებს მხოლოდ 64%-ზე, 788,238 ლარის დავალიანებაზე.

#### მიზეზი

- )/ ხანდაზმული დავალიანებების რეალობის დადგენასთან და პირველადი დოკუმენტაციის მოძიებასთან დაკავშირებული სირთულეები;
- )/ დებიტორებთან სათანადო კომუნიკაციის ნაკლებობა;
- )/ ინვენტარიზაციის არასრულყოფილად ჩატარება და დავალიანებების დაფარვის ალბათობის შეუფასებლობა;
- )/ დებიტორული დავალიანებების ამოღებასთან დაკავშირებული დაგვიანებული ქმედებები;
- )/ ძველი პერიოდის დავალიანებების მნიშვნელოვანი ნაწილი სამართლებრივი შესწავლის საგანს წარმოადგენს.

#### გავლენა

ფინანსური ანგარიშგების „მოკლევადიანი (მიმდინარე) დებიტორული დავალიანებების“ და „სხვა მოკლევადიანი მიმდინარე აქტივების“ მუხლებში არსებული უზუსტობები.

#### რეკომენდაცია

დავალიანებების ნაშთების რეალურობის დასადგენად, შეიქმნას მოთხოვნებისა და ვალდებულებების საინვენტარიზაციო კომისია, რომელმაც, დავალიანებების ჩამოწერის მიზანშეწონილობის თაობაზე დასკვნის მომზადებისას, გაითვალისწინოს შემდეგი კრიტერიუმები:

- )/ იძებნება თუ არა დოკუმენტი, რომლითაც დასტურდება ანგარიშზე რიცხული დავალიანების სისწორე და შესაძლებელია თუ არა სააღრიცხვო რეგისტრებში არსებული ჩანაწერებით ზუსტად და საიმედოდ კონტრაგენტების იდენტიფიცირება და დადგენა;
- )/ ანგარიშზე რიცხული ნაშთის წარმოშობის საფუძველი აკმაყოფილებს თუ არა აქტივის/ ვალდებულების აღიარების კრიტერიუმებს;
- )/ მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული ხანდაზმულობის ვადები და სხვ.

#### კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც გაიცა რეკომენდაცია შესასრულებლად

სამინისტროს აპარატი, ჰოსპიტალი

### 1.4 მატერიალური მარაგები

#### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მომზადებულ კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში მატერიალური მარაგების ნაშთი შეადგენს 806,591,489 ლარს, საიდანაც 96% სამინისტროს აპარატის მარაგებია. მუხლთან დაკავშირებით გამოვლენილია შემდეგი გარემოებები:

- )/ 2020-2021 წლებში სამინისტრომ ბალანსიდან ჩამოწერა 60,215,380 ლარის<sup>21</sup> ისტორიული ღირებულების<sup>22</sup> მქონე სპეციფიკური აქტივი, ჩამოწერის

<sup>21</sup> 2020 წელს ჩამოწერილია 23,391,754 ლარი, 2021 წელს - 36,823,626 ლარი.

<sup>22</sup> გრიფით „საიდუმლო“ ხელშეკრულება N475 (10.05.2006).

შედეგად მიღებული ვარგისი დეტალები აღრიცხვაზე აყვანილია ღირებულების გარეშე მეორადი მარაგნაწილების სახით;<sup>23</sup>

- სამინისტროს ერთ-ერთ ქვედანაყოფს მეორადი მასალების საწყობში ღირებულების გარეშე აქვს აღრიცხული 2018-2019 წლებში 10 ერთეული<sup>24</sup> სამხედრო ტექნიკის დაშლის შედეგად მიღებული, შემდგომი გამოყენებისათვის ვარგისი მასალები.<sup>25</sup> სამინისტროს განმარტებით, ღირებულების განსაზღვრასთან დაკავშირებული სირთულის გამო, ვერ ხდება მათი შეფასება.
- ზოგ შემთხვევაში, მარაგების სპეციფიკიდან გამომდინარე, რთულია ღირებულების განსაზღვრა, რის გამოც მიღება და ხარჯვა წარმოებს ღირებულების გარეშე. მაგალითად, ერთ-ერთ ქვედანაყოფს 2021 წლის ბოლოს ნაშთად ერიცხება 2007 და 2011 წლებში მიღებული<sup>26</sup> 4,903,645 ლარის სათადარიგო ნაწილების კომპლექტი, რომლის ღირებულებაც, მიღების შემდგომ არ შეცვლილა. მარაგი აღრიცხულია კომპლექტის სახით, ერთი დასახელებით და არა მაკომპლექტებელი ნაწილების ღირებულების მიხედვით, მარაგნაწილების ხარჯვა წლების განმავლობაში წარმოებს ღირებულების გარეშე, შესაბამისად, ნაშთი 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით არარეალურია.

2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ქვედანაყოფებში ღირებულების გარეშე ასახული 37,000-მდე დასახელების 127,493,500 ერთეულამდე მარაგი,<sup>27</sup> ასევე დელტას 2021 წლის ბოლოს ღირებულების გარეშე აქვს ასახული 290-მდე დასახელების 407,657 ერთეულამდე მარაგი.

## მიზეზი

თავდაცვის სამინისტრო ფლობს სპეციფიკურ აქტივებს (ნაწილი გადმოცემულია სსრკ-ის დაშლის შედეგად, ნაწილი შეძენილია/მიღებულია 1990-იან წლებში), რომელთა ფასები გარკვეულ შემთხვევებში, ობიექტური მიზეზების გამო უცნობია. აღნიშნული ნაკლოვანების გამოსწორება კომპლექსურ მიდგომას და შეფასების პოლიტიკის შემუშავებას საჭიროებს.

ძალოვანი უწყებებისთვის დამახასიათებელი ნაკლოვანებაა სპეციფიკური დანიშნულების აქტივების მხოლოდ რაოდენობრივი აღრიცხვა, რაც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ფინანსურ ანგარიშგებაში წარდგენილი მუხლების სიზუსტეზე.

## გავლენა

ფინანსურ ანგარიშგებაში არსებული „მატერიალური მარაგების“ ნაშთი არ ასახავს რეალურ ოდენობას. თავის მხრივ, აღნიშნული ვერ უზრუნველყოფს ფინანსური ანგარიშგების სამართლიანად და უტყუარად მომზადებას და წარდგენას.

## რეკომენდაცია

ფინანსური ანგარიშგების სამართლიანი წარდგენის უზრუნველსაყოფად, მოხდეს ნულოვანი ღირებულებით აღრიცხული მარაგების შეფასება და ანგარიშგებაში ასახვა

## კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც

### გაიცა რეკომენდაცია

### შესასრულებლად

სამინისტროს აპარატი, დელტა

<sup>23</sup> მაგალითად, სადემონსტრაციო და სავარჯიშო მოდელები.

<sup>24</sup> 2018 წელს - 4 ერთეული, 2019 წელს - 6 ერთეული.

<sup>25</sup> კვანძები, აგრეგატები, სათადარიგო ნაწილები.

<sup>26</sup> სზ N35(08.05.2007) - 596,463 ლარი, ზედღებული N1/1(28.03.2011) - 4,307,180 ლარი.

<sup>27</sup> საიდანაც 96% (122,825,145 ერთეული) სამხედრო დანიშნულების მარაგებია (ვაზნები).

**აუდიტის მიგნება**

ქვედანაყოფების საწყობებიდან გაცემული სპეციფიკური მარაგები გასავლის ზედდებულების საფუძველზე ჩამოიწერება ხარჯად, არ არსებობს შუალედური რგოლი საწყობიდან გასულ მარაგებზე მატერიალურად პასუხისმგებლობისთვის. შედეგად, საცნობარო მუხლზე არსებული 61,999,766 ლარის<sup>28</sup> მარაგების გარკვეული ნაწილი წარმოადგენს ფაქტობრივად გაუხარჯავ, ერთჯერადი გამოყენების მარაგებს, რაც ბალანსზე უნდა ირიცხებოდეს მარაგის სახით. გაცემის შემდგომ გაუხარჯავი მარაგები ბრუნდება საწყობში და ხდება ხარჯის უკუგატარება.<sup>29</sup>

**მიზეზი**

მარაგების აღრიცხვასა და კონტროლთან დაკავშირებული ნაკლოვანებები.

**გავლენა**

მარაგების არაეფექტური კონტროლი, ფინანსურ ანგარიშგებაში მარაგების არარეალური ნაშთი.

**რეკომენდაცია**

ფინანსურ ანგარიშგებაში მარაგების და ხარჯების სიზუსტის უზრუნველსაყოფად, ასევე მარაგების ნაშთის კონტროლის გაუმჯობესების მიზნით, სამინისტროს მიერ მარაგების ჩამოწერა მოხდეს მათი ფაქტობრივი გახარჯვისას, ხოლო საწყობიდან გაცემა აღირიცხოს, როგორც შიდა გადაცემის ოპერაცია.

**კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც****გაიცა რეკომენდაცია****შესასრულებლად**

სამინისტროს აპარატი

**აუდიტის მიგნება**

**დელტაში** დაუმთავრებელი წარმოების აღიგნების და კონტროლის მიმართულებით ვლინდება შემდეგი ნაკლოვანებები:

- 1) დაუმთავრებელი წარმოების ანგარიშზე აისახება მხოლოდ მარაგების ხარჯები, რაც შეუსაბამოა წარდგენის საფუძველებით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან,<sup>30</sup> რომლის მიხედვითაც დაუმთავრებელი წარმოების დანახარჯი, გარდა მასალისა, უნდა მოიცავდეს შრომით და მუდმივ/ცვლად ზედნადებ დანახარჯებს;
- 2) თითოეული შეკვეთის შემთხვევაში, მარაგები ცენტრალური საწყობიდან გადადის საწარმოს საწყობზე და შემდგომ - საწარმოო უბანზე, თუმცა ამ უკანასკნელ რგოლზე მარაგის გადაცემა, რის საფუძველზეც უნდა მოხდეს დაუმთავრებელი წარმოების ანგარიშის ზრდა, საერთოდ არ აღირიცხება და მარაგი კვლავ საწყობზე ირიცხება, ჩამოწერა კი ხდება ჩამოწერის აქტის შედგენის და შეკვეთის დახურვის შემდგომ, რაც დროში შესაძლოა მნიშვნელოვნად გახანგრძლივდეს.

**მიზეზი**

დაუმთავრებელი წარმოების/მზა პროდუქციის თვითღირებულების გაანგარიშებასთან დაკავშირებული ნაკლოვანებები.

**გავლენა**

კონტროლის აღნიშნული ნაკლოვანებები ვერ უზრუნველყოფს მარაგების დროულ და ზუსტ აღრიცხვას, რის გამოც **დელტას** დაუმთავრებელი წარმოების და მზა პროდუქციის ნაშთი 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით<sup>31</sup> არ ასახავს რეალურ მაჩვენებელს, ასევე შეუძლებელია ზუსტად განისაზღვროს

<sup>28</sup> ბალანსის საცნობარო მუხლის ანგარიშს („ხარჯებში ჩამოწერილი მარაგები ექსპლუატაციაში“) მიწის არასწორად კლასიფიცირებული მარაგები (70,862,464-8,862,798=61,999,666 ლარი).

<sup>29</sup> 2021 წელს, სააღრიცხვო ჩანაწერების მიხედვით, საწყობში დაბრუნებულია 2,124,338 ლარის მარაგები.

<sup>30</sup> სსბასს 12, მატერიალური მარაგები, პუნქტი 20.

<sup>31</sup> 4,080,404 ლარი.



თითოეული შეკვეთის შემთხვევაში დანახარჯები და შესაბამისად, ფინანსური შედეგი.

#### რეკომენდაცია

თვითღირებულების სწორად გაანგარიშების და სსბასს-თან შესაბამისობის უზრუნველყოფის მიზნით, **დელტამ** შეიმუშაოს და დანერგოს დაუმთავრებელი წარმოების/მზა პროდუქციის თვითღირებულებაზე შრომითი და ზედნადები დანახარჯების გაანგარიშების წესი, რაც თავის მხრივ უზრუნველყოფს თითოეულ შეკვეთაზე ფინანსური შედეგის სწორად განსაზღვრას.

#### კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც გაიცა რეკომენდაცია შესასრულებლად

დელტა

### 1.5 ძირითადი აქტივები

#### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მომზადებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში ძირითადი აქტივების საწყისი და საბოლოო ნაშთები შეადგენს, შესაბამისად, 2,674,113,750 ლარს და 2,776,243,513 ლარს. მუხლთან დაკავშირებით ვლინდება შემდეგი გარემოებები:

- 1) **დელტას** შენობა-ნაგებობების ნაწილის<sup>32</sup> სარეგისტრაციო დოკუმენტაციაში შენობები წარმოდგენილია მხოლოდ ნუმერაციით, შესაბამისი ფართების მითითების გარეშე, ასევე დოკუმენტაციაში ასახულია რამდენიმე დემონტაჟს დაქვემდებარებული შენობა;<sup>33</sup>
- 2) სამინისტროს და **დელტას** აქტივების რეესტრი მოიცავს მხოლოდ თანხობრივად აღრიცხულ შენობა-ნაგებობებს, არ არის მითითებული კონკრეტული ნაგებობების ფართობები და საკადასტრო კოდები, რის გამოც მათი იდენტიფიცირება და ფაქტობრივ მონაცემებთან შედარება გართულებულია.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, სამინისტროს ძირითადი აქტივები მოიცავს ღირებულების გარეშე აღრიცხულ 7,250 ერთეულამდე აქტივს და 281,000,000 ლარამდე ისტორიული ღირებულების მქონე სრულად ამორტიზებულ გამოყენებად ქონებას, რომელიც არ არის ღირებულებით შეფასებული. გარდა ამისა, სრულად ამორტიზებული აქტივები მოიცავს 81 მლნ ლარამდე ისტორიული ღირებულების მქონე 2020-2021 ამორტიზებულ ძირითად საშუალებებს, რომლებზეც არ მომხდარა სასარგებლო მომსახურების ვადების გადასინჯვა, ინსტრუქციის შესაბამისად.<sup>34</sup>

#### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს ბალანსზე არსებულ მიწებთან მიმართებით გამოვლენილია შემდეგი გარემოებები:

<sup>32</sup> ქ. თბილისი, ბერი გაბრიელ სალოსის ქუჩა N191<sup>ფ</sup>, ს/კ: 01.17.14.009.001.

<sup>33</sup> 13 ერთეული დანგრეული შენობა.

<sup>34</sup> საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 2 დეკემბრის N289 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია „საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ ცვეთის/ამორტიზაციის ბუღალტრულ აღრიცხვასა და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვის შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“, მუხლი 5, პუნქტი 1.

- )/ არ არის დარეგისტრირებული სამინისტროს ფაქტობრივ სარგებლობაში არსებული 746.08 ჰა 70,139,998 ლარის საბალანსე ღირებულების მიწა,<sup>35</sup> ხოლო 7,458,473 ლარის ღირებულების 183.93 ჰა მიწა მის ფაქტობრივ სარგებლობაში არ იმყოფება;<sup>36</sup>
- )/ არ არის შეფასებული და ღირებულებით ბალანსზე ასახული სამინისტროს სარგებლობაში არსებული 292.65 ჰა მიწა;<sup>37</sup>
- )/ **დელტას** ბალანსზე ირიცხება 9,476,834 ლარის ღირებულების, შპს „თბილავიამშენისგან“ 2013 წელს უზუფრუქტის ხელშეკრულების საფუძველზე გადმოცემული მიწა.<sup>38</sup> მიუხედავად გადმოცემის შემდგომ სარეგისტრაციო მონაცემებში განხორციელებული არაერთი ცვლილებისა, რის შედეგადაც ამჟამინდელი რეგისტრირებული ფართი 2013 წელთან შედარებით 2.72 ჰა-ით ნაკლებია,<sup>39</sup> მიწის საბალანსე ღირებულება არ შეცვლილა. მაგალითად, 2021 წელს **დელტამ** შპს „დელტა-სი-ეი-ვის“ გადასცა მიწა და მასზე დამაგრებული შენობა,<sup>40</sup> თუმცა აქტივების ჩამოწერის ოპერაცია ბუღალტრულად არ ასახულა;
- )/ დაურეგისტრირებელია **დელტას** სარგებლობაში არსებული, კახეთის რეგიონში სხვადასხვა ლოკაციაზე მდებარე 11 ერთეული, სეტყვასაწინააღმდეგო დანადგარებისთვის საჭირო მიწა, ასევე არ არის შეფასებული 74 ერთეული, 3.04 ჰა საცეცხლე წერტილი;<sup>41</sup>
- )/ **ინსტიტუტ „ობტიკას“** სარგებლობაში არსებული 0,29 ჰა მიწა დაურეგისტრირებელია, მათი ტერიტორიის ნაწილი რეგისტრირებულია, როგორც კერძო კომპანიის საკუთრება.<sup>42</sup>

## მიზეზი

აქტივების ნაწილის მხოლოდ რაოდენობრივი აღრიცხვა, ზოგიერთი აქტივის შემენის/გადმოცემის დამადასტურებელი დოკუმენტების არარსებობა, თავდაცვის ძალებში აღრიცხვის პრაქტიკის შეუსაბამობა აღრიცხვა-ანგარიშების მეთოდოლოგიის მარეგულირებელ ნორმატიულ აქტებთან, აქტივების არასრულყოფილი კონტროლი.

## გავლენა

ფინანსურ ანგარიშგებაში „გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივების“ მუხლის არაზუსტი წარდგენა, რაც არსებით გავლენას ახდენს სამინისტროს ფინანსურ ანგარიშგებაზე და ვერ უზრუნველყოფს მის სამართლიან წარდგენას.

## რეკომენდაცია

ანგარიშგების უტყუარი და სამართლიანი წარდგენის უზრუნველყოფის მიზნით, მნიშვნელოვანია სამინისტრომ და **დელტამ**:

- )/ უზრუნველყოს ბალანსზე რიცხული იმ შენობა-ნაგებობების ბალანსიდან ამოღება, რომლებიც არ აკმაყოფილებს აქტივად აღიარების კრიტერიუმებს;
- )/ ხარჯთეფექტური მეთოდების გამოყენებით უზრუნველყოს ღირებულების გარეშე არსებული ქონების შეფასება და ბალანსზე ასახვა;

<sup>35</sup> აღმოსავლეთის ლოჯისტიკის ცენტრი: 332.93 ჰა -1,447,111 ლარი; დასავლეთის ლოჯისტიკის ცენტრი: 413.15 ჰა - 68,692,887 ლარი.

<sup>36</sup> უმოქმედოა, ტერიტორიის ნაწილი კერძო საკუთრებაშია, ნაწილი - დაკავებულია უკანონოდ, ნაწილი - რეგისტრირებულია აჭარის ა/რ სარგებლობაში.

<sup>37</sup> აღმოსავლეთის ლოჯისტიკის ცენტრის მიწები

<sup>38</sup> ქ. თბილისი, ბერი გაბრიელ სალოსის ქუჩა N191<sup>ფ</sup>, ს/კ: 01.17.14.009.001, 55.93 ჰა.

<sup>39</sup> თავდაპირველი ფართი - 55.92 ჰა, ბოლო სარეგისტრაციო მონაცემებით -53.21 ჰა.

<sup>40</sup> ქ. თბილისი, ბერი გაბრიელ სალოსის ქუჩა N191<sup>ფ</sup>, ს/კ: 01.17.14.009.001, ს/კ: 01.17.14.009.001, N25 შენობა და მასზე დამაგრებული მიწა.

<sup>41</sup> მაგალითად, აკლია ქონების ეროვნული სააგენტოს თანხმობა, გაგზავნილია დასარეგისტრირებლად, გასაფორმებელია აღნაგობის ხელშეკრულება და ა.შ.

<sup>42</sup> სსიპ-ის განმარტებით, ხარვეზის აღმოსავლეთიდან მიმდინარეობს შესაბამისი სამუშაოები.

კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც  
გაიცა რეკომენდაცია  
შესასრულებლად

რესურსების დაზოგვის მიზნით, მიზანშეწონილია მიწების შეფასებისას მოხდეს შესაბამისი მუნიციპალიტეტების დადგენილებებით განსაზღვრული ნორმატიული ფასების გათვალისწინება.  
სამინისტროს აპარატი, დელტა

## 1.6 შემოსავლები

აუდიტის მიგნება

სამინისტროს ტერიტორიაზე განთავსებულია 22 სავაჭრო აპარატი,<sup>43</sup> რომლებზეც არ არის გაფორმებული იჯარის ხელშეკრულება. შესაბამისად, სამინისტრო აღნიშნული წყაროდან შემოსავლებს არ იღებს. სავაჭრო აპარატების იჯარის გარეშე განთავსება ფიქსირდება ასევე სამინისტროს რამდენიმე ქვედანაყოფში.

მიზეზი

საიჯარო ხელშეკრულების არარსებობა

გავლენა

აქტივების არაეფექტიანი განკარგვა, მიუღებელი შემოსავლები

რეკომენდაცია

ქონების ეფექტიანად განკარგვის და საიჯარო შემოსავლების მიღების მიზნით, სამინისტრომ უზრუნველყოს იჯარის ხელშეკრულების გაფორმება მის ტერიტორიაზე განთავსებული სავაჭრო აპარატების წარმომადგენლობებთან;

კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც  
გაიცა რეკომენდაცია  
შესასრულებლად

სამინისტროს აპარატი

აუდიტის მიგნება

თავდაცვის სამინისტროს სადაზღვევო კომპანია „ჯი პი აი“ ჰოლდინგთან გაფორმებული აქვს ხელშეკრულება თანამშრომელთა ჯანმრთელობის დაზღვევის მიზნით,<sup>44</sup> რომლის მიხედვით სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფი **ჰოსპიტალი** წარმოადგენს ერთ-ერთ პროვაიდერ კლინიკას. სადაზღვევო კომპანიის მიერ ორგანიზაციისთვის თანხის ანაზღაურება ხდება კაპიტაციის მეთოდით,<sup>45</sup> 2021 წელს კაპიტაციის მეთოდით სადაზღვევო კომპანიამ **ჰოსპიტალს** აუნაზღაურა 1,692,000 ლარი. ბუღალტრული ჩანაწერების მიხედვით ვერ ხერხდება 2021 წელს **ჰოსპიტალის** მიერ სადაზღვევო ხელშეკრულების ფარგლებში ფაქტობრივად გაწეული მომსახურების ღირებულების იდენტიფიცირება. შესაბამისად, ვერ დგინდება ხელშეკრულების ფარგლებში მიღებულ ფინანსურ შედეგი.

აუდიტის მიგნება

**ჰოსპიტალის** პაციენტთა რეგისტრაციის პროგრამა არ არის ინტეგრირებული ბანკის<sup>46</sup> გადახდების სისტემასთან. შესაბამისად, არ ხდება გადახდილი თანხების ელექტრონული კონტროლი, თანხების გადახდა კონტროლდება

<sup>43</sup> ყავის, კვების სხვადასხვა პროდუქტის აპარატები.

<sup>44</sup> ხელშეკრულება N1, 01.02.2022.

<sup>45</sup> კაპიტაციის მეთოდი - ანგარიშსწორების ისეთი მეთოდი, როდესაც მომსახურების ანაზღაურება ხორციელდება შეთანხმებული პერიოდულობით, წინასწარ შეთანხმებული თანხების გადახდით, რომელთა ოდენობა დამოკიდებულია მზღვეველის გარკვეულ სადაზღვევო სქემაში.

<sup>46</sup> ლიბერთი ბანკი.



|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | გადახდის დამადასტურებელი ქვითრების ფიზიკური შემოწმებით. კონტროლის აღნიშნული ნაკლოვანებები ვერ უზრუნველყოფს მომსახურების გაწევიდან მისაღები შემოსავლების აღრიცხვის სისრულეს.                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| მიზეზი                                       | არასრულყოფილი ფინანსური აღრიცხვა                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| გავლენა                                      | შემოსავლების აღრიცხვის სისრულესა და სიზუსტესთან დაკავშირებული რისკები.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| რეკომენდაცია                                 | <p>1) შემოსავლების აღრიცხვის სრულყოფის მიზნით, <b>ჰოსპიტალმა</b> შეიმუშაოს აღრიცხვის ისეთი სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს კაპიტაციის შედეგად მიღებული შემოსავლების და შესაბამისი ხარჯების ანალიზს.</p> <p>2) <b>ჰოსპიტალის</b> მიერ მისაღები შემოსავლების კონტროლის გაუმჯობესების მიზნით, განხორციელდეს პაციენტთა რეგისტრაციის პროგრამის ინტეგრირება ბანკის გადახდების სისტემასთან, რაც უზრუნველყოფს მიღებული თანხების ელექტრონული კონტროლის შესაძლებლობას.</p> |
| კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც გაიცა რეკომენდაცია | ჰოსპიტალი                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| შესასრულებლად                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

## 1.7 შიდა პოლიტიკის ნაკლოვანებები

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| აუდიტის მიგნება | <b>დელტა</b> მიმდინარე შიდა სარემონტო სამუშაოებს ასრულებს უშუალოდ თავისი სტრუქტურული ერთეულების მეშვეობით. 2021 წელს მიმდინარე რემონტზე გაწეული მასალების ხარჯი <sup>47</sup> <b>დელტაში</b> შეადგენს 271,206 ლარს. ორგანიზაციაში შიდა სარემონტო სამუშაოების დროს არ ხდება პროექტის შესაბამისი ხარჯთაღრიცხვის შედგენა, <sup>48</sup> შესაბამისად, არსებობს რისკი იმისა, რომ კონკრეტულ ობიექტზე საჭირო რაოდენობის მასალებისა და დანახარჯების მოცულობა განისაზღვროს არასწორად.                                                                                                                                                                                                               |
| აუდიტის მიგნება | <b>დელტა</b> სტრატეგიულად მნიშვნელოვან ორგანიზაციას წარმოადგენს. დებულების მიხედვით, სხვადასხვა დანიშნულებასთან ერთად, მისი ერთ-ერთი ფუნქციაა მრეწველობაში სამხედრო დანიშნულების ნაკეთობების სერიული ათვისების, წარმოების ორგანიზება. გარდა აღნიშნულისა, სამხედრო თავდაცვითი დანიშნულების შეკვეთების შესრულების უზრუნველყოფის მიზნით, ორგანიზაციამ უნდა მოახდინოს საცდელ-საკონსტრუქტორო და საწარმოო-ტექნოლოგიური ბაზის შესაძლებლობების შესწავლა. მიუხედავად აღნიშნულისა, ორგანიზაციას არ აქვს შემუშავებული განვითარების პოლიტიკა, რომლითაც დეტალურად უნდა განისაზღვროს ორგანიზაციის საქმიანობა და საწარმოო მიმართულებები, სიმძლავრეები და წარმადობა, რაც აფერხებს პროცესების ეფექტიანობას. |
| მიზეზი          | ხარჯთაღრიცხვის პოლიტიკისა და განვითარების პოლიტიკის არარსებობა.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

<sup>47</sup> შენობა-ნაგებობების და მათი მიმდებარე ტერიტორიების მიმდინარე რემონტი.

<sup>48</sup> ვერ ხორციელდება შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტის არარსებობის გამო.

**გავლენა**

შეკვეთების პრიორიტეტულობისა და შესრულების ვადების არაეფექტიანი კონტროლი, შიდა სარემონტო სამუშაოების არასათანადო კონტროლი.

**რეკომენდაცია**

- 1) სარემონტო სამუშაოების ხარჯეფექტიანად წარმართვის მიზნით, **დელტამ** შეიმუშაოს შესაბამისი პოლიტიკა, რომლის მიხედვით, ყოველი სარემონტო სამუშაოს დაწყებამდე განისაზღვრება კონკრეტულ ობიექტზე საჭირო რაოდენობის მასალებისა და დანახარჯების მოცულობა;
- 2) ორგანიზაციის საწარმოო პროცესებისა და ორგანიზაციის სარგებლიანობის, ასევე შემოსავლების გაზრდის მიზნით, მნიშვნელოვანია **დელტამ** განსაზღვროს საწარმოო შესაძლებლობები და მის საფუძველზე შეიმუშაოს შესაბამისი სტრატეგია, სამოქმედო გეგმა.

**კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც****გაიცა რეკომენდაცია**

დელტა

**შესასრულებლად****1.8 სააღრიცხვო სისტემის ნაკლოვანებები****აუდიტის მიგნება**

**დელტას** არ აქვს ლოგისტიკური აღრიცხვის შესაბამისი პროგრამა, რომელიც შესაძლებელს გახდიდა სასაქონლო მატერიალური ფასეულობების სრულყოფილ აღრიცხვას, მოძრაობასა და კონტროლს. ცენტრალურ საწყობში მიღებული მასალები აღრიცხება Excel-ის ფაილებში. მასალები საწარმოებს გადაეცემა შესაბამისი მოთხოვნის საფუძველზე და ფორმდება მიღება-ჩაბარების დოკუმენტაცია. აღრიცხვის პროცესი სრულად მანუალურია როგორც ცენტრალურ საწყობში, ასევე საწარმოს სხვა საწყობებში. **დელტას** საწარმოების საცავებში ინახება არა მარტო მისი მატერიალური მარაგები, არამედ დაკავშირებული მხარეების აქტივები, რომელთა იდენტიფიცირება და გამიჯვნა რიგ შემთხვევებში შეუძლებელია.

**აუდიტის მიგნება**

**სამხედრო ქვედანაყოფებში** არ არის დანერგილი ფასეულობების აღრიცხვის სპეციალიზებული პროგრამა და არ წარმოებს ანალიზური აღრიცხვა. ქვედანაყოფები ბუღალტრული აღრიცხვის სისტემის ნაცვლად Microsoft Excel-ში აწარმოებენ ძირითადი აქტივების და მარაგების მხოლოდ რეესტრს (ნაშთები კი გადადის სპეციალიზებული წიგნებიდან, სადაც მოძრაობა იწარმოება ხელით). მათი ჯამური მონაცემების აღრიცხვა (მხოლოდ თანხობრივად) ხორციელდება სამინისტროს საბუღალტრო სამსახურის მიერ, რაც ზრდის ადამიანური ფაქტორებით გამოწვეული შეცდომების, ასევე ინფორმაციის დაცვასა და შენახვასთან დაკავშირებულ რისკებს.

**აუდიტის მიგნება**

**ლიცეუმს, აკადემიას და ინსტიტუტ „ოპტიკას“** არ გააჩნიათ სრულყოფილი სააღრიცხვო პროგრამები. კერძოდ, **ლიცეუმში** ბუღალტრულ აღრიცხვას აწარმოებს Microsoft Excel-ის საშუალებით, სადაც რთულია საბალანსო ნაშთების და ბრუნვების ფინანსურ ანგარიშგებასთან შედარება, ხოლო **აკადემია** სააღრიცხვო პროგრამაში<sup>49</sup> არ აწარმოებს მარაგების და ძირითადი საშუალებების ანალიზურ აღრიცხვას ინდივიდუალური ანგარიშის ნომრის,

<sup>49</sup> პროგრამა „ორისი“.

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                     | <p>დასახელებების, ზომის ერთეულების და რაოდენობრივ-თანხობრივი მონაცემების მიხედვით.<sup>50</sup> <b>ინსტიტუტი ოპტიკას</b> სააღრიცხვო პროგრამაში<sup>51</sup> ასახული მონაცემები არ არის შესადარისი მომზადებული ანგარიშგების ფორმებთან, ასევე პროგრამაში არ არის გადახურული შემოსავალ-ხარჯის ანგარიშები და არ არის ნაჩვენები დარიცხული ცვთა. აღნიშნული ნაკლოვანებები ზრდის ფინანსურ ანგარიშგებაში შეცდომებით გამოწვეული არსებითი უზუსტობის რისკებს.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>მიზეზი</b>                                       | სააღრიცხვო სისტემაში არსებული ნაკლოვანებები.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>გავლენა</b>                                      | ფინანსური და ლოგისტიკური აღრიცხვის პროცესში არსებული შესაძლო უზუსტობები, მარაგების დანაკარგის რისკი.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>რეკომენდაცია</b>                                 | <p>1) მარაგების მართვაში არსებული პრობლემების აღმოსაფხვრელად, მნიშვნელოვანია <b>დელტა</b> დანერგოს შესაბამისი პროგრამა, რომელიც უზრუნველყოფს მარაგების სათანადოდ აღრიცხვასა და კონტროლს. ამასთანავე, მნიშვნელოვანია შემუშავდეს ეკონომიკური მოვლენების ამსახველი დოკუმენტების წარმოების ისეთი მექანიზმები, რომლებიც უზრუნველყოფს აქტივების მართვისა და კონტროლის სისტემის გამართულ ფუნქციონირებას.</p> <p>2) <b>კადეტა სამხედრო ლიცეუმმა</b> უზრუნველყოს სრულყოფილი და ზუსტი ბუღალტრული აღრიცხვა;</p> <p>3) <b>სამხედრო ქვედანაყოფებმა</b> დანერგონ საწყობის სპეციალიზებული პროგრამა, რომელიც უზრუნველყოფს სრულყოფილ ანალიზურ აღრიცხვასა და ადამიანური ფაქტორებით გამოწვეული შეცდომების, ასევე ინფორმაციის დაცვასთან, შენახვასა და თაღლითობასთან დაკავშირებული რისკების შემცირებას.</p> <p>4) ფინანსური ანგარიშგების სიზუსტის მიზნით, <b>ინსტიტუტმა „ოპტიკამ“</b> და <b>აკადემიამ</b> უზრუნველყონ სააღრიცხვო პროგრამების სრულყოფილად გამოყენება.</p> |
| <b>კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც გაიცა რეკომენდაცია</b> | სამინისტროს აპარატი, დელტა, ლიცეუმი, აკადემია, ინსტიტუტი „ოპტიკა“                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

## 1.9 ხელშეკრულების ხარჯთაღრიცხვის გაანგარიშებაში არსებული ნაკლოვანებები

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>აუდიტის მიგნება</b> | <p>საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 20 აგვისტოს N1594 განკარგულების<sup>52</sup> შესაბამისად, სამინისტრომ „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე<sup>53</sup> 2020 წლის აგვისტოში შპს „დელტა მშენებელთან“ გამარტივებული წესით გააფორმა ხელშეკრულება<sup>54</sup> ქ. თბილისში, მახათას მთაზე მდებარე მიწის ნაკვეთზე 39 ტიპური კორპუსისგან შემდგარი</p> |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

<sup>50</sup> მონაცემები აღირიცხება Microsoft Excel-ში.

<sup>51</sup> პროგრამა „ორისი“.

<sup>52</sup> „საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ სახელმწიფო შესყიდვის გამარტივებული შესყიდვის საშუალებით განხორციელების შესახებ“.

<sup>53</sup> 10<sup>1</sup> მუხლის მე-3 მუხლის „დ“ ქვეპუნქტი: სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი მნიშვნელობის ღონისძიებების შეზღუდულ ვადებში შეუფერხებლად ჩატარების მიზნით.

<sup>54</sup> N505 ხელშეკრულება (27.08.2020).

საცხოვრებელი კომპლექსის, „სამხედრო ქალაქის“ სამშენებლო სამუშაოების შესყიდვაზე, სავარაუდო ღირებულებით 96,720,000 ლარი.<sup>55</sup>

აუდიტის მიმდინარეობისას კომპლექსის მშენებლობის შესრულების დამადასტურებელ დოკუმენტაციაში ნაჩვენებ სამუშაოთა მოცულობების და მათ შესასრულებლად საჭირო დანახარჯების წარმოდგენილ საპროექტო დოკუმენტაციასთან შედარებით, ასევე მშენებარე ობიექტის ადგილზე დათვალიერებით და შერჩევით ჩატარებული აზომვის შედეგად, გამოვლინდა სამუშაოთა შესასრულებლად საჭირო დანახარჯების არაზუსტად დაანგარიშების და დაუსაბუთებლად გაზრდის ფაქტები, რის შედეგადაც სამუშაოთა შესრულების დამადასტურებელ დოკუმენტაციაში ზედმეტად ნაჩვენებია 430,220 ლარი.<sup>56</sup> აღნიშნული თანხა გადარიცხულია შპს „დელტა მშენებლის“ ანგარიშზე. სამუშაოები აუდიტის მიმდინარეობისას არ იყო დასრულებული და შესაბამისად, არ არის გაფორმებული საბოლოო მიღება - ჩაბარების აქტები (მიმდინარე ეტაპზე სამინისტროს მიერ შესრულებულ სამუშაოთა დამადასტურებელ დოკუმენტაციაში დაკორექტირებულია 242,109 ლარის დანახარჯი<sup>57</sup>).

#### მიზეზი

სამშენებლო სამუშაოებთან დაკავშირებული ხარჯთაღრიცხვის არასწორი გაანგარიშება.

#### გავლენა

საბიუჯეტო სახსრების არაეკონომიური ხარჯვის რისკი.

#### რეკომენდაცია

სამინისტროს მიერ სამშენებლო სამუშაოების განმახორციელებელ კომპანიასთან შედგეს კომუნიკაცია ხელშეკრულებების კორექტირების და ზედმეტად გადახდილი თანხების დაბრუნების მიზნით.

#### კომპონენტ(ებ)ი, რომლებზეც

#### გაიცა რეკომენდაცია

#### შესასრულებლად

სამინისტროს აპარატი

<sup>55</sup> თავდაპირველი ხელშეკრულება გაფორმებულია 22,400,000 ლარზე, რაც მოიცავდა I ეტაპის სამუშაოებისთვის გათვალისწინებულ თანხას, შეთანხმების ოქმი N505/1 (23.04.2022) საფუძველზე თანხა გაიზარდა 96,720,000 ლარამდე.

<sup>56</sup> კოშკურა ამწის აწყობა-დაშლის სამუშაოები, შიდა კედლების მოწყობაზე არმატურის მოწყობის სამუშაოები, მონოლითური რკინაბეტონის მოწყობა - შედუღების აპარატის ხარჯი, პანდუსის და ბაქნის მონოლითური რკინაბეტონის კედლების მოწყობა.

<sup>57</sup> შპს „დელტა მშენებლის“ განსხვავებული პოზიცია აქვს შედუღების აპარატის მუშაობასთან დაკავშირებულ ხარჯებთან მიმართებით, რაც დანარიცხების ჩათვლით 146,787 ლარს შეადგენს.მათი განმარტებით, არსებული სამშენებლო ნორმების გათვალისწინებით, კომპანიას ჰქონდა შესაძლებლობა აღნიშნული ხარჯის ჩვენების, თუმცა ხარჯთაღრიცხვის და ფაქტობრივად შესრულებული სამუშაოების დამადასტურებელ დოკუმენტაციაში აღნიშნული არ ფიქსირდება.

## 2. ფინანსურ ანგარიშგებასთან დაკავშირებული კორექტირებები

### 2.1 მარაგების აღრიცხვა

#### აუდიტის მიგნება

**დელტას** მარაგების ნაშთი მოიცავს 5 ერთეულ მოდიფიცირებულ ჯავშანტექნიკას, ღირებულებით 936,024 ლარი, საიდანაც 3 ერთეული გადაცემულია თავდაცვის სამინისტროსთვის, შესაბამისად, უნდა ირიცხებოდეს სამინისტროს ბალანსზე, როგორც ძირითადი აქტივი, თუმცა ღირებულების კალკულაციასთან დაკავშირებული პრობლემების გამო, 2021 წლის ბოლოს კვლავ **დელტას** ბალანსზეა ასახული. წარმოდგენილი ინფორმაციით, ამჟამად მზადდება ფინანსური დოკუმენტაცია, რომლის საფუძველზეც მოხდება აქტივის სამინისტროსთვის გადაცემა და სწორად კლასიფიცირება ძირითადი აქტივების ანგარიშზე. დანარჩენი 2 ერთეული წარმოადგენს სხვადასხვა მიზნისთვის გამოყენებად ძირითად აქტივს. შესაბამისად, ზემოაღნიშნული აქტივები კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში კლასიფიცირებულია არასწორად.

#### აუდიტის მიგნება

წინა პერიოდში გახარჯული მარაგების 2021 წელს ჩამოწერა, არასწორი კლასიფიკაცია:

- )/ სამინისტროს აპარატმა 2008 წელს გახარჯული სპეციფიკური აქტივები,<sup>58</sup> ღირებულებით - 4,826,582 ლარი, ჩამოწერა 2021 წელს;
- )/ 2019-2020 წლებში ქვედანაყოფებში მიღებულია მარაგები ღირებულების გარეშე, რომელთა ფასების დადგენა და ასახვა ფინანსურ ანგარიშგებაში მოხდა 2021 წელს;
- )/ 2007-2011 წლებში სამინისტრომ მიიღო 15,004,719 ლარის მატერიალური ფასეულობები, რომელთა ასახვა ფინანსურ ანგარიშგებაში არ მომხდარა,<sup>59</sup> ასევე 2021 წელს შპს „დელტა მშენებლისგან“ 1,245,000 ლარის მარაგების<sup>60</sup> მიღება, ნაცვლად მარაგების ანგარიშისა, ასახა ხარჯის სახით;
- )/ **დელტაში** 2019-2020 წლებში ფაქტობრივად გახარჯული 2,033,626 ლარის სეტყვასაწინააღმდეგო რაკეტა ბუღალტრულად ჩამოწერილია 2021 წელს.

#### კომპონენტ(ებ)ი, სადაც გამოვლინდა დარღვევა

სამინისტროს აპარატი, დელტა

### 2.2 არაფინანსური აქტივები

#### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს ბალანსზე 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ირიცხება 50,634,864 ლარის ღირებულების საცხოვრებელი შენობები, საიდანაც 8,343,457 ლარი მოდის სამხედრო ყაზარმებზე. ამ კატეგორიის უძრავი ქონების დიდი ნაწილი ირიცხება არასაცხოვრებელი შენობების ჯგუფში, შესაბამისად, ყაზარმების კლასიფიკაციასთან მიმართებით არ არსებობს ერთგვაროვანი მიდგომა.

#### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს ბალანსზე 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით რიცხული 42,117,863 ლარის საცხოვრებელი შენობების დიდი ნაწილი იმყოფება სამხედრო მოსამსახურეების და სხვა კერძო პირების ფაქტობრივ სარგებლობაში და

<sup>58</sup> 12 ერთეული აქტივი.

<sup>59</sup> დებიტორული დავალიანების შემსწავლელი კომისიის ოქმები: N7 (23.06.2021), N8 (18.08.2021), N9 (25.10.2021), N10 (10.11.2021); 12ს (22.12.2021).

<sup>60</sup> მატრასები.



ექვემდებარება მოსარგებლეების წერილობითი განცხადების და საქართველოს მთავრობის დადგენილებით<sup>61</sup> განსაზღვრული პროცედურების საფუძველზე, შესაბამისი კრიტერიუმების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, კომისიური წესით პრივატიზებას და ბალანსიდან ჩამოწერას. გარდა ამისა, სამინისტროს 1,148,117 ლარის საბალანსე ღირებულების არასაცხოვრებელი შენობები,<sup>62</sup> დანგრეულია და აღარ ფუნქციონირებს.

#### აუდიტის მიგნება

2020 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, **დელტას** ბალანსზე „ინტელექტუალური საკუთრების სხვა პროდუქტების“ ანგარიშზე ირიცხება 4,568,178 ლარის ღირებულების აქტივი, რომელიც მოიცავს როგორც დაშლილ მდგომარეობაში დასაწყობებულ აქტივების, ასევე **დელტას** წარმოების შესაძლებლობის განსაზღვრის მიზნით შესყიდულ მომსახურებას,<sup>63</sup> რომლის ფარგლებშიც ჩატარებულია ტრენინგები. ორგანიზაციისაგან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე შეუძლებელია აქტივისა და მომსახურების ღირებულების ერთმანეთისგან გამიჯვნა. **დელტას** მიერ ვერ იქნა წარმოდგენილი აქტივის სამომავლო გამოყენების გეგმა.<sup>64</sup> აღნიშნულიდან გამომდინარე, ჩვენ ვერ დავრწმუნდით, რამდენად არის მოსალოდნელი აღნიშნული აქტივისგან რაიმე სახის სარგებლის მიღება და რამდენად აკმაყოფილებს ის აქტივად აღიარების კრიტერიუმებს.<sup>65</sup>

#### კომპონენტ(ებ)ი, სადაც გამოვლინდა დარღვევა

სამინისტროს აპარატი, დელტა

### 2.3 დებიტორული დავალიანება

#### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს აპარატის ბალანსზე რიცხულ, 2013 წელს წარმოშობილ 1,101,111 ლარის დავალიანებაზე უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებით სამინისტროს მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა,<sup>66</sup> თუმცა არ განხორციელებულა მისი ჩამოწერა.

#### კომპონენტ(ებ)ი, სადაც გამოვლინდა დარღვევა

სამინისტროს აპარატი

### 2.4 გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები

#### აუდიტის მიგნება

გრძელვადიანი ფინანსური აქტივებთან მიმართებით გამოვლენილი გარემოებები:

<sup>61</sup> 2020 წლის 17 ივლისის N445 დადგენილება „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ბალანსზე რიცხული საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი ფართობის საკუთრებაში გადაცემის შესახებ“.

<sup>62</sup> საინვენტარიზაციო დოკუმენტაციის თანახმად, ქ. თბილისსა და ქ. გორში მდებარე შენობები.

<sup>63</sup> ადგილობრივი პერსონალის მომზადება და მუდმივი კვალიფიციური კონსულტაციების გაწევა.

<sup>64</sup> სამინისტროს განმარტებით პროექტის ათვისების პროცესი დაწყებულია.

<sup>65</sup> საკითხთან დაკავშირებით საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თავდაცვის ძალების სამხედრო პოლიციის დეპარტამენტის 2021 წლის 28 აპრილის N01982 წერილის (გრიფით „საიდუმლო“) მიხედვით. მიმდინარეობს გამოძიება.

<sup>66</sup> მოპასუხე: შპს „მშენებელი 2011“, უზენაესი სასამართლოს 2021 წლის 16 ნოემბრის გადაწყვეტილება.



- სამინისტროს მიერ 2021 წელს სახელმწიფო საწარმოებში არსებული წილები კონსოლიდირებულია კაპიტალ-მეთოდის გამოყენებით,<sup>67</sup> კონტროლირებული საწარმოების მიერ 2022 წლის დასაწყისში წარდგენილ ფინანსურ ანგარიშგებებზე დაყრდნობით. მიმდინარე მდგომარეობით 1 კომპანიის<sup>68</sup> ანგარიშგება არ არის დამტკიცებული, ხოლო 4 კომპანიის<sup>69</sup> დამტკიცებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში კაპიტალის ჯამური ნაშთი 786,974 ლარით ნაკლებია თავდაპირველად წარდგენილ ანგარიშგებაში არსებულ ნაშთზე, შესაბამისად, ვერ მივიღეთ რწმუნება გრძელვადიანი ფინანსური აქტივების საბოლოო ნაშთის სიზუსტეზე;
- 2021 წელს **დელტა**მ ახლადდაფუძნებულ შპს „დელტა სი ეი ეის“<sup>70</sup>, სადაც ფლობს 25%-იან წილს, ავანსის სახით გადაურიცხა 6,222,250 ლარი, რაც შპს-მ შეცდომით ასახა კაპიტალში. 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, **დელტა**მ შეტანილი თანხის 25%-ით, 1,555,563 ლარით გაზარდა გრძელვადიანი ფინანსური აქტივის ნაშთი;
- შპს „დელტა ინტერნეიშენალი“ და შპს „დელტა მშენებელი“ **დელტას** მიერ კაპიტალში შეტანილ თანხებს, ნაცვლად კაპიტალისა, აღრიცხავენ ვალდებულებების ანგარიშზე, აღრიცხვის განსხვავებული მიდგომის გამო, აღნიშნული საწარმოების წილები 2021 წლის ბოლოს სრულად არ არის კონსოლიდირებული, რის გამოც გრძელვადიანი ფინანსური აქტივების ნაშთი წარმოდგენილია 3,125,275 ლარით შემცირებულად;<sup>71</sup>
- სარეგისტრაციო მონაცემების მიხედვით, **დელტა** ფლობს 50%-იან წილს 2021 წელს დაფუძნებულ შპს „დელტა“-ში,<sup>72</sup> თუმცა მის შესახებ ინფორმაცია განმარტებით შენიშვნებში არ არის წარმოდგენილი.

კომპონენტ(ებ)ი, სადაც  
გამოვლინდა დარღვევა

სამინისტროს აპარატი, დელტა

## 2.5 ვალდებულებები

### აუდიტის მიგნება

ვალდებულებების ანგარიშზე არ არის ასახული 2022 წელს გამოწერილი 2021 წლის ამსახველი 8,309,113 ლარის ანგარიშფაქტურები; აღნიშნული ანგარიშფაქტურები დადასტურებულია სამინისტროს მიერ, შესაბამისად, იძლევა მტკიცებულებას ანგარიშგების თარიღისთვის ვალდებულების არსებობაზე და წარმოადგენს ანგარიშგების თარიღის შემდგომ მაკორექტირებელ მოვლენას;

<sup>67</sup> სსბასს 36-ის მიხედვით - სააღრიცხვო მეთოდი, რომელიც გულისხმობს წილობრივი მონაწილეობის თავდაპირველ აღრიცხვას თვითღირებულების საფუძველზე, ხოლო შემდეგ მის კორექტირებას მეკავშირე ერთეულის ან ერთობლივი საქმიანობის წმინდა აქტივებში/კაპიტალში ინვესტორის კუთვნილ წილში შეძენის შემდგომ მომხდარი ცვლილების შესაბამისად.

<sup>68</sup> შპს „დელტა მშენებელი“.

<sup>69</sup> შპს „დელტა ინტერნეიშენალი“, შპს „დელტა ტექსტილი“, შპს „ქართული კვების კომპანია“, შპს „სახელმწიფო კვებითი უზრუნველყოფა“.

<sup>70</sup> ს/ნ 406328200.

<sup>71</sup> შპს „დელტა ინტერნეიშენალი“ და შპს „დელტა მშენებელი“ სხვადასხვა სამუშაოს შესასრულებლად დელტასგან მიღებულ თანხებს აღრიცხავენ ვალდებულებების ანგარიშზე, ხოლო დელტა - გრძელვადიანი ფინანსური აქტივების ანგარიშზე. 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით კომპანიებში დელტას მიერ განხორციელებული შენატანებიდან ვალდებულების სახით დარჩენილი თანხა ჯამურად შეადგენს 3,124,275 ლარს, რაც არ არის ასახული საწარმოების კაპიტალში და შესაბამისად - სამინისტროს გრძელვადიანი ფინანსური აქტივების ანგარიშზე.

<sup>72</sup> ს/ნ: 406325597, რეგისტრაციის თარიღი: 22.03.2021.

სამინისტროს აპარატს 6,133,009 ლარის ვალდებულების<sup>73</sup> თანხა, ნაცვლად მოკლევადიანი ვალდებულებისა,<sup>74</sup> კლასიფიცირებული აქვს გრძელვადიანი ვალდებულების ანგარიშზე.

კომპონენტ(ებ)ი, სადაც  
გამოვლინდა დარღვევა

სამინისტროს აპარატი

## 2.6 შემოსავლების აღრიცხვა

აუდიტის მიგნება

სამინისტროს 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მომზადებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში შემოსავლები შეადგენს 1,132,204,453 ლარს.

შემოსავლის ოპერაციები მოიცავს კორექტირებებს, რომლებიც ნაცვლად წინა პერიოდების არსებითი შეცდომების რეტროსპექტულად გასწორებისა,<sup>75</sup> აღიარებულია 2021 წლის ანგარიშგებაში, ასევე - არასწორად კლასიფიცირებულ ოპერაციებს, მაგალითად:

- 1) სამინისტროს აპარატს შემოსავლების ანგარიშზე ასახული აქვს მარაგების ფასების კორექტირება და ხარჯების უკუგატარებება 24,086,923 ლარის ოდენობით, ასევე დელტას აქტივების რეკლასიფიკაციის თანხა, 1,785,013 ლარის ოდენობით აღიარებული აქვს სხვადასხვა შემოსავლების და სხვადასხვა ხარჯების ანგარიშზე, აღნიშნული ოპერაციები ვერ აკმაყოფილებს შემოსავლად აღიარების კრიტერიუმს;<sup>76</sup>
- 2) სამინისტროს ფინანსურ ანგარიშგებაში დარიცხული ჯარიმებით მისაღები შემოსავლების მუხლში 1,248,924 ლარის თანხა წარმოადგენს 2021 წლამდე წარმოშობილ პირგასამტეხლოს, შესაბამისად, შემოსავალი უნდა მიეკუთვნოს წინა პერიოდებს;
- 3) 2021 წელს სამინისტროს გრანტის სახით მიღებული შემოსავლებიდან გაწეული საკასო ხარჯი 4,454,768 ლარის ოდენობით ასახული აქვს დუბლირებულად,<sup>77</sup> როგორც შემოსავლების, ასევე - ხარჯების ანგარიშზე;<sup>78</sup>
- 4) დელტას შპს „დელტა ინტერნეიშენალისგან“ დივიდენდის სახით მიღებული შემოსავალი - 1,558,950 ლარი, ნაცვლად საკუთრებიდან მიღებული შემოსავლებისა, აღიარებული აქვს გარე ტრანსფერებიდან მიღებულ შემოსავლების ანგარიშზე.<sup>79</sup>

კომპონენტ(ებ)ი, სადაც  
გამოვლინდა დარღვევა

სამინისტროს აპარატი, დელტა

<sup>73</sup> შპს „ჯი თი მოტორსი“.

<sup>74</sup> სსბასს 1 - ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა, პუნქტი 80.

<sup>75</sup> სსბასს 3 - სააღრიცხვო პოლიტიკა, ცვლილებები სააღრიცხვო შეფასებებში და შეცდომები, პუნქტი 47.

<sup>76</sup> სსბასს 1 - ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა, განმარტებების მუხლი, პუნქტი 7 (შემოსავლების და ხარჯების განმარტება).

<sup>77</sup> ერთი მხრივ გრანტების სახით მიღებულ შემოსავლებსა და საქონელი და მომსახურების ხარჯების ანგარიშზე, მეორე მხრივ - შემოსავლები შიდა ტრანსფერებით და შიდა ტრანსფერებით ხარჯების ანგარიშზე.

<sup>78</sup> სსბასს 1 - ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა, განმარტებების მუხლი, პუნქტი 7 (შემოსავლების და ხარჯების განმარტება).

<sup>79</sup> საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2020 წლის 15 იანვრის №17 ბრძანება: „საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმის და მისი გამოყენების შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე,“ მუხლი 45.

## 2.7 ხარჯები

### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს ანგარიშგებაში ხარჯების მუხლთან მიმართებით ვლინდება არასწორი კლასიფიკაციის და წინა საანგარიშო პერიოდების კორექტირებების შემთხვევები:

- J 2021 წელს ერთ-ერთი ქვედანაყოფის მიერ საქონელი და მომსახურების ხარჯებში არასწორად ჩამოწერილია 8,861,698 ლარის ღირებულების სპეციფიკური ძირითადი აქტივი, ასევე 2021 წელს შესყიდული 1,245,500 ლარის მარაგი;<sup>80</sup>
- J შემოსავლების და ხარჯების დუბლირებულად აღრიცხვის გამო, ხარჯების მუხლი 6,239,781 ლარით<sup>81</sup> გაზრდილად არის წარმოდგენილი;
- J 34,446,369 ლარის ხარჯები<sup>82</sup> ნაცვლად წინა პერიოდების არსებითი შეცდომების რეტროსპექტულად გასწორებისა,<sup>83</sup> ასახულია 2021 წელს;
- J 2021 წელს დებიტორული დავალიანების შემსწავლელი კომისიის გადაწყვეტილებების საფუძველზე, სამინისტრომ ჩამოწერა 13,350,933 ლარის დებიტორული დავალიანება,<sup>84</sup> რაც მოიცავდა 2007-2011 წლებში მიღებულ საქონელსა და მომსახურებას, რომელზეც უკვე არსებობდა შესაბამისი დოკუმენტაცია, თუმცა არ იყო ბუღალტრულად აღრიცხული. შესაბამისად, ხარჯის თანხა არასწორად არის მიკუთვნებული 2021 წლის საანგარიშო პერიოდს.

### კომპონენტ(ებ)ი, სადაც გამოვლინდა დარღვევა

სამინისტროს აპარატი, დელტა

## 2.8 ძირითადი აქტივების ცვეთა

### აუდიტის მიგნება

სამინისტროს აპარატი ძირითად საშუალებებზე დასარიცხი ცვეთის გაანგარიშებას და დარიცხვას აწარმოებს ელექტრონულ ფაილში. რეესტრის ანალიზით გამოვლინდა შემდეგი სახის ნაკლოვანებები:

- J 59,266,807 ლარის ისტორიული ღირებულების მქონე ძირითად საშუალებებზე 2020 წლამდე დასარიცხი 35,943,101 ლარის ცვეთა დარიცხულია 2020-2021 წლებში.<sup>85</sup> ასევე ერთ-ერთი ქვედანაყოფის რეესტრის სამხედრო იარაღის სისტემების ჯგუფის აქტივებზე<sup>86</sup> ექსპლუატაციაში შესვლის დროდ მითითებულია 2020 წელი, რაც არ წარმოადგენს სწორ ინფორმაციას ქვედანაყოფის სპეციფიკის და ფუნქციების გათვალისწინებით;
- J სამინისტრომ წინა წლების ჯამური ცვეთა 36,823,626 ლარის ოდენობით, ამორტიზებულ და შემდგომი ექსპლუატაციისთვის გამოუყენებელ აქტივს დაარიცხა 2021 წელს;

<sup>80</sup> მატრასები, ხელშეკრულება N20/127-ს (30.09.2021), შპს „დელტა მშენებელი“.

<sup>81</sup> სამინისტროს აპარატი - 4,454,768 ლარი; დელტა - 1,785,013 ლარი.

<sup>82</sup> გრძელვადიან ფინანსურ აქტივებთან, მარაგებთან, ვალდებულებებთან და ძირითადი აქტივებთან დაკავშირებული ხარჯები.

<sup>83</sup> სსბასს 3 - სააღრიცხვო პოლიტიკა, ცვლილებები სააღრიცხვო შეფასებებში და შეცდომები, პუნქტი 47.

<sup>84</sup> კომისიის ოქმები: N7 (23.06.2021); N8 (18.08.2021); N9 (25.10.2021); N10 (10.11.2021); 12ს (22.12.2021).

<sup>85</sup> შენობა-ნაგებობები, არამატერიალური აქტივები, მანქანა-დანადგარები და ინვენტარი, სატრანსპორტო საშუალებები.

<sup>86</sup> ისტორიული ღირებულება - 17,492,351 ლარი, ნარჩენი საბალანსე ღირებულება - 8,654,462 ლარი.

კომპონენტ(ებ)ი, სადაც  
გამოვლინდა დარღვევა

- )/ 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით **სხვა დანარჩენი მანქანა-დანადგარები და ინვენტარის** ანგარიშზე ირიცხება სპეციფიკური აქტივი, ისტორიული ღირებულებით 21,375,057 ლარი, რომელიც 2020 წლის ჩათვლით ირიცხებოდა **დელტას** ბალანსზე და მას ცვეთა არ ერიცხებოდა. აქტივზე საკუთრების უფლება სამინისტროს გადაეცა 2012 წელს. სამინისტროს მიერ ათი წლის ცვეთა<sup>87</sup> მთლიანად დარიცხულია 2021 წელს. შესაბამისად, 2021 წლის ცვეთის ხარჯი გაზრდილია 6,412,517 ლარით;
- )/ სამინისტროს მიერ 2021 წელს ცვეთა არ არის დარიცხული სამხედრო იარაღის სისტემების ანგარიშზე არსებულ 110,632,760 ლარის 12 ერთეულ სპეციფიკურ აქტივზე.<sup>88</sup>

2021 წლის ანგარიშგებაში **დელტას** ასახული აქვს 2019-2020 წლების ცვეთის თანხა, 772,490 ლარის ოდენობით.

სამინისტროს აპარატი, დელტა

<sup>87</sup> 7,125,019 ლარი.

<sup>88</sup> პასუხისმგებელ პირთა განმარტებით, აღნიშნული გამოწვეულია სასარგებლო მომსახურების ვადების განსაზღვრასთან დაკავშირებულ სირთულით, რომლის აღმოსაფხვრელადაც მიმდინარეობს შესაბამის ექსპერტებთან კონსულტაციები.

### 3. კანონმდებლობასთან და სხვა მარეგულირებელ ნორმებთან შეუსაბამობის საკითხები

#### 3.1 შრომის ანაზღაურება

| აუდიტის მიგნება                           | შრომის ანაზღაურების შემოწმებით გამოვლენილი გარემოებები:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                           | <p>შრომის ანაზღაურების შემოწმებით გამოვლენილი გარემოებები:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li> <p>2021 წელს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ნორმებთან შეუსაბამოდ,<sup>89</sup> სამინისტროს ასიგნებებიდან სსიპ-ებში დასაქმებულ მოსამსახურეებზე<sup>90</sup> გაცემულია 73,000 ლარამდე ფულადი ჯილდო/დანამატი. მიუხედავად იმისა, რომ თანხა არ არის რაოდენობრივად არსებითი, წარმოადგენს კონტროლის ნაკლოვანებას, რომლის აღმოსაფხვრელად მნიშვნელოვანია შესამდამი ღონისძიებების შემუშავება;</p> </li> <li> <p>2021 წელს, დაახლოებით, 233 მოსამსახურეზე „საიდუმლო“ გრიფის მქონე ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის საფუძველზე დარიცხულია 5,160,000-ლარამდე დანამატი, მათ შორის, 286,672 ლარი დარიცხულია სამინისტროს სსიპ-ების მოსამსახურეებზე.<sup>91</sup> ამასთანავე, აღნიშნული დანამატები არ არის სათანადოდ დასაბუთებული;<sup>92</sup></p> </li> <li> <p>2021 წელს 160,000 ლარზე მეტი დანამატი დარიცხულია 83 მოსამსახურეზე,<sup>93</sup> ზეგანაკვეთური მუშაობის ან/და დამატებითი ფუნქციების შესრულებისთვის, მინისტრის ინდივიდუალურ-სამართლებრივი აქტების საფუძველზე. ზოგიერთ შემთხვევაში მოსამსახურეზე წლის განმავლობაში გარკვეული თვეების მიხედვით გაცემულია ერთი და იმავე ოდენობის დანამატი. მიუხედავად იმისა, რომ ყოველი თვის დანამატის გაცემის შემთხვევაში გამოცემულია ბრძანება, ბრძანებებში სათანადოდ არ არის დასაბუთებული დანამატის გაცემის საფუძველი;<sup>94</sup></p> </li> <li> <p>რამდენიმე შემთხვევაში სამინისტროს აპარატსა<sup>95</sup> და <b>ჰოსპიტალში</b> არ არის დაცული ფულადი ჯილდოს ზღვრულ ოდენობასთან დაკავშირებული ნორმა.<sup>96</sup> ხელმძღვანელობის განმარტებით, <b>ჰოსპიტალის</b> შემთხვევაში ზღვრების დაანგარიშება ხდება Microsoft Excel-ის ფაილებში, სადაც ლიმიტების გადამოწმების დროს ადგილი ჰქონდა მექანიკურ შეცდომას. მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული არ არის მატერიალურად არსებითი, საჭიროა შესაბამისი კონტროლის მექანიზმის შემუშავება;</p> </li> <li> <p>2021 წელს „საიდუმლო“ გრიფის მქონე ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტებით დარიცხულია 154,150 ლარის ფულადი ჯილდო.<sup>97</sup> აღნიშნულ ბრძანებებში ფულადი ჯილდოს გაცემის მოტივი და საფუძველი არასათანადოდ არის დასაბუთებული.</p> </li> </ul> |
| კომპონენტ(ებ)ი, სადაც გამოვლინდა დარღვევა | სამინისტროს აპარატი                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

<sup>89</sup> საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2018 წლის 15 იანვრის ბრძანება N1 მუხლი 22, პუნქტი 1; მუხლი 4, პუნქტი 3

<sup>90</sup> აკადემია - 71,000 ლარამდე, ლიცეუმი - 1,850 ლარამდე, წულუკიძის ინსტიტუტი - 625 ლარი.

<sup>91</sup> აკადემია - 226,172 და ლიცეუმი - 60,500 ლარი.

<sup>92</sup> ბრძანების გამოცემის საფუძველი/მოტივი. „საჯარო დაწესებულებაში შრომის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონის მუხლი 2, პუნქტი 2, „დ“ ქვეპუნქტი.

<sup>93</sup> რომლებიც არ წარმოადგენენ სამხედრო ან სპეციალური წოდების მქონე პირებს (27 შტატგარეშე - 14,147.80 ლარი).

<sup>94</sup> „საჯარო დაწესებულებაში შრომის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონის მუხლი 5, პუნქტი 5.

<sup>95</sup> სამინისტროს აპარატში 17 თანამშრომელზე, ჰოსპიტალში - 25 თანამშრომელზე, ჯამურად, დაახლოებით, 9,300 ლარით მეტი.

<sup>96</sup> „საჯარო დაწესებულებაში შრომის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონის მუხლი 28.

<sup>97</sup> მათ შორის, 23,750 ლარი - სსიპ-ებზე; აკადემია - 11,250 ლარი, ლიცეუმი - 12,500 ლარი.

### 3.2 ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკის ნაკლოვანებები

#### აუდიტის მიგნება

ჰოსპიტალი და ლიცეუმი მოქმედი კანონმდებლობის საფუძველზე<sup>98</sup> ითვლებიან კრიტიკული ინფორმაციული სისტემის სუბიექტებად და მათზე ვრცელდება თავდაცვის მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებული ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკა,<sup>99</sup> თუმცა აღნიშნულ სუბიექტებს არ აქვთ დამტკიცებული ინფორმაციული უსაფრთხოების შინასამსახურებრივი გამოყენების წესები, კანონმდებლობის შესაბამისად,<sup>100</sup> თუმცა აღსანიშნავია, რომ ისინი ხელმძღვანელობენ სამინისტროს მიერ შემუშავებული პოლიტიკით.

#### კომპონენტ(ებ)ი, სადაც გამოვლინდა დარღვევა

ჰოსპიტალი, ლიცეუმი

<sup>98</sup> საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 29 სექტემბრის N567 დადგენილება „თავდაცვის სფეროში კრიტიკული ინფორმაციული სისტემის სუბიექტების ნუსხის დამტკიცების შესახებ“.

<sup>99</sup> საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2021 წლის 10 აგვისტოს № MOD 021 00000706 ბრძანება „ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკის დამტკიცების შესახებ“.

<sup>100</sup> საქართველოს კანონი „ინფორმაციული უსაფრთხოების შესახებ“ (05.06.2012), მუხლი 4, პუნქტი 1 - „კრიტიკული ინფორმაციული სისტემის სუბიექტი ვალდებულია მიიღოს ინფორმაციული უსაფრთხოების შინასამსახურებრივი გამოყენების წესები, რომლებიც ემსახურება ამ კანონის დებულებათა აღსრულებას და განსაზღვრავს ორგანიზაციის ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკას“.



#### 4. წინა პერიოდში გაცემული რეკომენდაციების შესრულების მდგომარეობა

|                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>რეკომენდაცია N1</b></p>                  | <p>სამართლიანი და უტყუარი ფინანსური ანგარიშგების მომზადების მიზნით, სამინისტრომ შეიმუშაოს ერთიანი, სრულყოფილი ორგანიზაციული სისტემა და ინსტრუქცია, რომელიც უზრუნველყოფს სამინისტროს ფინანსების მართვის დეპარტამენტში წარდგენილი ინფორმაციის სანდოობას, ნაშთებისა და ოპერაციების ურთიერთშესადარისობას, აღრიცხვის დროულობას, სისრულეს და სიზუსტეს, კერძოდ:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>J ლოგისტიკური უზრუნველყოფის სარდლობამ, სამინისტროს დაქვემდებარებული სტრუქტურული ერთეულებისთვის შეიმუშაოს და გამოიყენოს ისეთი სააღრიცხვო პოლიტიკა, რომლის საფუძველზეც მიიღება აღქმადი, შესაბამისი, საიმედო და შესადარისი ინფორმაცია ფინანსური ანგარიშგების სამართლიანი წარდგენისათვის;</li> <li>J სარდლობების ბუღალტრული აღრიცხვის სამსახურებმა უზრუნველყონ ბუღალტრული აღრიცხვის ორგანიზება და კონტროლი როგორც სარდლობის, ისე შესაბამის სტრუქტურულ დაქვემდებარებაში არსებულ ქვედანაყოფებში;</li> <li>J სამინისტრომ განაახლოს და დაამტკიცოს ქონების აღრიცხვის ორგანიზებისა და წარმოების წესების შესახებ 1994 წელს ბრძანებით დამტკიცებული სახელმძღვანელო, რომელიც შესაბამისობაში იქნება აღრიცხვა-ანგარიშგების მეთოდოლოგიის მარეგულირებელ ნორმატიულ აქტებთან და უზრუნველყოფს აქტივებისა და ვალდებულებების შესაბამის აღრიცხვას;</li> <li>J სამინისტრომ უზრუნველყოს როგორც სარდლობის, ისე შესაბამის სტრუქტურულ დაქვემდებარებაში არსებულ ქვედანაყოფებში საბუღალტრო პროგრამების დანერგვა/გამოყენება.</li> <li>J სამინისტრომ უზრუნველყოს აღრიცხვა-ანგარიშგების პროცესში ჩართულ თანამშრომელთა შესაბამისი მომზადება/გადამზადება.</li> </ul> |
| <p><b>რეკომენდაციის შესრულების სტატუსი</b></p> | <p>შესრულებული</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p><b>რეკომენდაცია N2</b></p>                  | <p>ფინანსური ანგარიშგების სამართლიანი წარდგენისა და კონტროლის გარემოს გაუმჯობესების მიზნით, სამინისტროს ყველა დაქვემდებარებულმა უწყებამ ყოველწლიურად შექმნას საინვენტარიზაციო კომისიები, უზრუნველყონ არაფინანსური აქტივების ფაქტობრივი ნაშთების შემოწმება და ინვენტარიზაციის შედეგების ასახვა შესაბამისი წლის ფინანსურ ანგარიშგებაში.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>რეკომენდაციის შესრულების სტატუსი</b></p> | <p>ნაწილობრივ შესრულებული</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p><b>რეკომენდაცია N3</b></p>                  | <p>დავალიანებების ნაშთების რეალურობის დასადაგენად, შეიქმნას მოთხოვნებისა და ვალდებულებების საინვენტარიზაციო კომისია, რომელმაც დავალიანებების ჩამოწერის მიზანშეწონილობის თაობაზე დასკვნის მომზადებისას, გაითვალისწინოს შემდეგი კრიტერიუმები:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>J იძებნება თუ არა დოკუმენტი, რომლითაც დასტურდება ანგარიშზე რიცხული დავალიანების სისწორე და შესაძლებელია თუ არა სააღრიცხვო</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | <p>რეგისტრებში არსებული ჩანაწერებით ზუსტად და საიმედოდ კონტრაგენტების იდენტიფიცირება და დადგენა;</p> <p>)/ ანგარიშზე რიცხული ნაშთის წარმოშობის საფუძველი აკმაყოფილებს თუ არა აქტივის/ ვალდებულების აღიარების კრიტერიუმებს;</p> <p>)/ მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული ხანდაზმულობის ვადები და სხვ.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| რეკომენდაციის შესრულების სტატუსი | ნაწილობრივ შესრულებული                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| რეკომენდაცია N4                  | <p>აქტივების მართვასა და აღრიცხვაში არსებული სისტემური პრობლემებისა და ხარვეზების აღმოსაფხვრელად, შემუშავდეს ისეთი პროცედურები და მექანიზმები, რომლებიც უზრუნველყოფს სამინისტროს სტრუქტურული ერთეულებისა და საქონლის მიღება/შენახვა/აღრიცხვაზე პასუხისმგებელ ერთეულებს შორის მოქნილ და დროულ კომუნიკაციას, აქტივების სათანადო შეფასებას, აღრიცხვასა და კონტროლს.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| რეკომენდაციის შესრულების სტატუსი | ნაწილობრივ შესრულებული                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| რეკომენდაცია N5                  | <p>ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული აქტივების სისრულის და სიზუსტის, ანგარიშგების უტყუარი და სამართლიანი წარდგენის უზრუნველყოფის მიზნით, მნიშვნელოვანია სამინისტრომ და <b>დელტამ</b>:</p> <p>)/ უზრუნველყოს ბალანსზე რიცხული იმ შენობა-ნაგებობების ბალანსიდან ამოღება, რომლებიც არ აკმაყოფილებს აქტივად აღიარების კრიტერიუმებს;</p> <p>)/ ხარჯეფექტური მეთოდების გამოყენებით უზრუნველყოს ღირებულების გარეშე არსებული ქონების შეფასება და ბალანსზე ასახვა;</p> <p>)/ რესურსების დაზოგვის მიზნით, მიზანშეწონილია მიწების შეფასებისას მოხდეს შესაბამისი მუნიციპალიტეტების დადგენილებებით განსაზღვრული ნორმატიული ფასების გათვალისწინება.</p> |
| რეკომენდაციის შესრულების სტატუსი | ნაწილობრივ შესრულებული                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| რეკომენდაცია N6                  | <p>შემოსავლების მიღებისა და აღრიცხვის სრულყოფის მიზნით:</p> <p>)/ სამინისტრომ უზრუნველყოს იჯარის ხელშეკრულების გაფორმება მის ტერიტორიაზე განთავსებული სავაჭრო აპარატების წარმომადგენლობებთან;</p> <p>)/ ჰოსპიტალმა შეიმუშაოს აღრიცხვის ისეთი სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს კაპიტაციის შედეგად მიღებული შემოსავლების და შესაბამისი ხარჯების ანალიზს.</p> <p>)/ <b>დელტას</b> მიერ საკუთრებაში არსებული ფართის გამოყენება მოხდეს ორგანიზაციული საჭიროებისთვის.</p>                                                                                                                                                                       |
| რეკომენდაციის შესრულების სტატუსი | შეუსრულებელი                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| რეკომენდაცია N7                  | <p><b>დელტამ</b> ფინანსური ანგარიშგების ახსნა-განმარტებით შენიშვნებში უზრუნველყოს შვილობილ კომპანიებსა და მასთან დაკავშირებულ მხარეებთან დაკავშირებული ოპერაციების შესახებ ინფორმაციის გამჟღავნება.</p> <p><b>დელტამ</b> უზრუნველყოს დაკავშირებულ ორგანიზაციებთან გაფორმებული ხელშეკრულებების პირობების და მათი აღსრულების მექანიზმების იმგვარად</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| რეკომენდაციის შესრულების<br>სტატუსი | <p>ჩამოყალიბება, რომ ხელშეკრულების დარღვევისას არ დაზიანდეს ორგანიზაციისა და სამინისტროს ინტერესები.</p> <p>ფინანსური ანგარიშგების სამართლიანი წარდგენის პრინციპიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილია <b>სამინისტრომ</b> უზრუნველყოს: განმარტებით შენიშვნებში სასამართლო დავების შესახებ ინფორმაციის წარმოდგენა ან საჭიროების შემთხვევაში შესაბამის მუხლში აღრიცხვა.<sup>101</sup></p> <p>შესრულებული</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| რეკომენდაცია N8                     | <p>სარემონტო სამუშაოების ხარჯეფექტიანად წარმართვის მიზნით, დელტამ შეიმუშაოს შესაბამისი პოლიტიკა, რომლის მიხედვით, ყოველი სარემონტო სამუშაოს დაწყებამდე განისაზღვრება კონკრეტულ ობიექტზე საჭირო რაოდენობის მასალებისა და დანახარჯების მოცულობა.</p> <p>ორგანიზაციის საწარმოო პროცესებისა და ორგანიზაციის სარგებლიანობის, ასევე შემოსავლების გაზრდის მიზნით, მნიშვნელოვანია დელტამ განსაზღვროს საწარმოო შესაძლებლობები და მის საფუძველზე შეიმუშაოს შესაბამისი სტრატეგია, სამოქმედო გეგმა.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| რეკომენდაციის შესრულების<br>სტატუსი | შესრულებული                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| რეკომენდაცია N9                     | <p>მარაგების მართვაში არსებული პრობლემების აღმოსაფხვრელად, მნიშვნელოვანია <b>დელტამ</b> დანერგოს შესაბამისი პროგრამა, რომელიც უზრუნველყოფს მარაგების სათანადოდ აღრიცხვასა და კონტროლს. ამასთანავე, მნიშვნელოვანია შემუშავდეს ეკონომიკური მოვლენების ამსახველი დოკუმენტების წარმოების ისეთი მექანიზმები, რომლებიც უზრუნველყოფს აქტივების მართვისა და კონტროლის სისტემის გამართულ ფუნქციონირებას.</p> <p><b>კადეტა სამხედრო ლიცეუმმა</b> უზრუნველყოს სრულყოფილი და ზუსტი ბუღალტრული აღრიცხვა.</p> <p><b>სამხედრო ქვედანაყოფებმა</b> უზრუნველყონ საწყობის სპეციალიზებული პროგრამის დანერგვა, რომელიც უზრუნველყოფს სრულყოფილ ანალიზურ აღრიცხვასა და ადამიანური ფაქტორებით გამოწვეული შეცდომების, ასევე ინფორმაციის დაცვასთან, შენახვასა და თაღლითობასთან დაკავშირებული რისკების შემცირებას.</p> |
| რეკომენდაციის შესრულების<br>სტატუსი | შესრულებული                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| რეკომენდაცია N10                    | <p>სამინისტროსა და <b>დელტას</b> მიერ შემუშავდეს და დაინერგოს ისეთი კონტროლის მექანიზმები, რომლებიც ხელს შეუწყობს შრომის ანაზღაურების სრულყოფილ დაანგარიშებას.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| რეკომენდაციის შესრულების<br>სტატუსი | ნაწილობრივ შესრულებული                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

<sup>101</sup> სსბასს 19 - ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქტივები, პუნქტი 100.

## საკონტაქტო ინფორმაცია

|                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| გაცემული<br>რეკომენდაციების<br>შესრულების<br>მონიტორინგის<br>პროცესზე<br>პასუხისმგებელი პირი | ლევან შუბითიძე<br>(ჯგუფის უფროსი)<br>ელ. ფოსტა: <a href="mailto:Lshubitidze@sao.ge">Lshubitidze@sao.ge</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| სახელმწიფო აუდიტის<br>სამსახურის<br>რეკომენდაციების<br>შესრულების<br>მონიტორინგის სისტემა    | <a href="https://aris.sao.ge/">https://aris.sao.ge/</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ვებგვერდი და<br>სოციალური მედია                                                              | <a href="https://www.sao.ge/">https://www.sao.ge/</a><br><a href="https://www.budgetmonitor.ge/ka">https://www.budgetmonitor.ge/ka</a><br><a href="http://www.blog.sao.ge/">http://www.blog.sao.ge/</a><br><a href="http://www.sai.ge/main/">http://www.sai.ge/main/</a><br><a href="https://www.linkedin.com/company/stateauditoffice/">https://www.linkedin.com/company/stateauditoffice/</a><br><a href="https://www.youtube.com/user/saogeorgia">https://www.youtube.com/user/saogeorgia</a><br><a href="https://www.facebook.com/www.sao.ge">https://www.facebook.com/www.sao.ge</a> |
| ცხელი ხაზი                                                                                   | (+995 32) 243 81 81                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| ელექტრონული ფოსტა                                                                            | <a href="mailto:sao@sao.ge">sao@sao.ge</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

სახელმწიფო აუდიტის სამსახური  
ქ.თბილისი, 0144, წმ. ქეთევან დედოფლის გამზირი N96  
+995 32 243 84 38

**SAO.GE**